

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ
ΦΟΡΕΙΣ ΥΓΕΙΑΣ-ΠΡΟΝΟΙΑΣ. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ.**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΣ. ΜΑΓΡΙΠΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2004

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω μέσα από την καρδιά μου όλους όσους βοήθησαν, ο καθένας με τον τρόπο του, στην πραγματοποίηση της πτυχιακής μου εργασίας.

Ιδιαίτερα, Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή μου κ. Μαχριπλή Δημήτριο για τις γνώσεις που μου παρείχε και για την άψογη συνεργασία μας.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένειά μου που με στήριξε όλο αυτόν τον καιρό.

Αγγελική

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελ:01
----------------	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ Η ΠΟΛΥΤΕΚΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ.....	Σελ:04
1.2 ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ.....	Σελ:06
1.3 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ.....	Σελ:09
1.4 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΠΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΝΤΑΙ ΩΣ ΠΟΛΥΤΕΚΝΕΣ.....	Σελ:13
1.5 ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	Σελ:17
1.6 ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	Σελ:20
1.7 ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ (ΜΕ ΑΜΕΣΟ ΣΤΟΧΟ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ).	Σελ:23
1.8 ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	Σελ:28
1.9 ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ.....	Σελ:30
1.10 ΠΟΛΥΤΕΚΝΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	Σελ:35
1.11 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΧΑΪΑΣ.....	Σελ:46
1.11.1 ΔΗΨΗ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ.....	Σελ:49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΠΟΥ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ

1.1 ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.....	Σελ:55
1.2 ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΥΝ	Σελ:58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ-ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΑΠΟ ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΥΣ ΤΟΥ Ν.ΑΧΑΪΑΣ.....

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	Σελ:74
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	Σελ:76

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	Σελ:78
-------------------	--------

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα σημαντικό τμήμα του πληθυσμού της Ελλάδας αποτελούν οι πολύτεκνες οικογένειες και αυτό γιατί ενισχύουν την γεννητικότητα, προσφέροντας το ανθρώπινο δυναμικό που απαιτείται για την εξασφάλιση της συνέχειας του έθνους. Εντούτοις οι πολύτεκνοι καταβάλλουν υπεράνθρωπες προσπάθειες για την ανατροφή και διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους χωρίς ουσιαστική παρέμβαση για βοήθεια από την πλευρά της πολιτείας.

Αφορμή για τη συγγραφή του συγκεκριμένου θέματος στάθηκε η ερώτηση-απορία, αν οι πολύτεκνοι στηρίζονται από την πολιτεία βάση των δικαιωμάτων τους και σε ποιό βαθμό. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις πολυτέκνων οι οποίοι διαμαρτύρονται για τη στάση του Κράτους απέναντί τους.

Κύριος στόχος αυτής της εργασίας είναι η διερεύνηση της πολιτικής που εφαρμόζεται στη χώρα μας σχετικά με το θεσμό της πολύτεκνης οικογένειας. Η εργασία ξεκινά, από τη μία μεριά με τα μέτρα του Κράτους για τη στήριξη και αντιμετώπισή τους, και από την άλλη πώς βλέπουν οι πολύτεκνοι μιας συγκεκριμένης περιοχής της Ελλάδας, του Ν. Αχαΐας την αντιμετώπισή τους από το ίδιο το Κράτος.

Η εργασία αυτή αποτελείται από τρία κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στην σημαντική συμβολή των πολυτέκνων για την επιβίωση του έθνους, στα δικαιώματα που ισχύουν βάση της νομοθεσίας για την προστασία τους και κυρίως γίνεται λόγος για τους πολυτέκνους του Ν. Αχαΐας. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα μέτρα που λαμβάνει το Κράτος για την πολύτεκνη οικογένεια καθώς και ποιοί φορείς και σύλλογοι την προστατεύουν. Στο τρίτο κεφάλαιο σημειώνονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πολυμελείς οικογένειες από το Κράτος.

Υλικό για την πραγματοποίηση της εργασίας αυτής αποτέλεσαν τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τον πολυτεκνικό σύλλογο Πατρών και κυρίως την Ανωτάτη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων Ελλάδος και από τη σχετική

βιβλιογραφία. Παρόλη τη δυσκολία ανεύρεσης ελληνικής βιβλιογραφίας που αφορά αποκλειστικά την πολύτεκτη οικογένεια, επιχείρησα να καταγράψω το θέμα με όσα στοιχεία συνέλεξα από ενδιαφέρον για τους ίδιους τους πολύτεκνους, μιας και η ίδια αποτελώ προστατευόμενο μέλος πολύτεκτης οικογένειας της πόλεως των Πατρών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Η οικογένεια είναι ένας αναντικατάστατος θεσμός και είναι ο χώρος όπου γεννιέται, ανατρέφεται, κοινωνικοποιείται και εξελίσσεται ο άνθρωπος. Ο θεσμός της οικογένειας είναι αναμφισβήτητος από τους πιο παλιούς και τους πιο πολυλειτουργικούς κοινωνικούς θεσμούς. Στην ελληνική κοινωνία θεωρείται ότι κατέχει ιδιαίτερα υψηλή θέση.

Η λέξη οικογένεια αναφέρεται στον «οίκο» και το «γένος». Προσδιορίζει αφενός το γένος, τα πρόσωπα που κατάγονται από ένα άτομο ή από τα οποία κατάγεται και συνδέονται με δεσμούς αίματος και αφετέρου ολόκληρο το «σπιτικό» του, την παρουσία του, το σύνολο δηλαδή των πραγμάτων και των προσώπων που εξουσιάζει.¹

Στο πέρασμα των αιώνων υπήρξαν διάφορες τροποποιήσεις στη δομή της οικογένειας που μετασηματίστηκε για να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις της κοινωνίας. Όσο η κοινωνία ήταν αγροτική η οικογένεια ήταν «εκτεταμένη», κάτω από την ίδια στέγη συζούσαν περισσότερες από μία γενεές, με συγκεκριμένα επίπεδα αρμοδιοτήτων και εξουσιών. Αντίθετα όταν μετά το 1950 άρχισε η εκβιομηχάνιση της χώρας η εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση αποδυνάμωσαν τη μικρή κοινότητα και την εκτεταμένη μορφή της και είχαμε τη μεταφορά του πληθυσμού στις πόλεις, η οικογένεια με αργό ρυθμό, μετέβαλε την οργάνωσή της καθώς προσαρμοζόταν στις διαφορετικές ανάγκες που πρόβαλλε η κοινωνία και έγινε «πυρηνική» αποτελούμενη από τους γονείς και τα παιδιά τους.

Ο θεσμός της οικογένειας αποτελεί θεμελιακό στοιχείο της κοινωνικής οργάνωσης και καλύπτει βασικές ανάγκες της κοινωνικής ζωής. Είναι το βασικό κύτταρο της κοινωνίας μέσα από την οποία επιδιώκεται η βιολογική και κοινωνική αναπαραγωγή, η μεταβίβαση των ηθών, των εθίμων, των θεσμών και

¹ΠΗΓΗ: Τσαούσης Δ., Η κοινωνία μας, Gutenberg, Αθήνα 1997, σ.133.

των αξιών της κοινωνίας στο παιδί, το οποίο με τη σειρά του θα διαμορφώνει ιδεολογίες στην αυριανή κοινωνία. Έτσι η προστασία της οικογένειας αποτελεί ταυτόχρονη προστασία τόσο του ατόμου όσο και της κοινωνίας γενικότερα.

Μία οικογένεια αρχίζει να υπάρχει όταν υπάρξει ένας γάμος με ετερόφυλο πρόσωπο ή όταν ένα άτομο αποκτήσει ένα παιδί, όταν δηλαδή συσταθεί μία συζυγική ή μία γονική σχέση. Μία οικογένεια δύο συζύγων με παιδιά δεν παύει να υπάρχει όταν λυθεί η συζυγική σχέση δηλαδή μετά από ένα διαζύγιο ή όταν πεθάνει ο ένας από τους δύο συζύγους. Η οικογένεια συνεχίζεται από τον εναπομείναντα σύζυγο-γονέα και τα παιδιά που ζουν μαζί του. Μία ελεύθερη συμβίωση δύο ετερόφυλων ατόμων δεν συνιστά στην κοινωνία μας οικογένεια αν δεν παράγει έννομα αποτελέσματα για τα δύο αυτά άτομα και τα παιδιά τους.²

²ΠΗΓΗ: Τσαούσης Δ., Η κοινωνία μας, Gutenberg, Αθήνα 1997, σ.117.

ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

Δεν θα ήταν καθόλου υπερβολή, αν λέγαμε ότι το 1821 ήταν δημιούργημα και επιτυχία της πολυτεκνίας. Όσες φορές ο Ελληνισμός υποδουλώθηκε αιτία ήταν η ολιγοτεκνία. Πράγματι το 198 π.Χ ο Ελληνισμός νικήθηκε από τους Ρωμαίους στη μάχη στις Κυνός Κεφαλές και το 168 π.Χ στη μοιραία μάχη της Μακεδονικής Πιερίας υποδουλώθηκε οριστικά στους Ρωμαίους αποκλειστικά και μόνο από την έλλειψη επαρκούς αριθμού πολεμιστών εξ αιτίας της ολιγανθρωπίας. Τότε ο Ελληνισμός δεν διέθετε στρατό, έστω και αν στρατολόγησε ακόμη δεκαεξάχρονα παιδιά και υπερήλικους γέροντες.

Όμως η ολιγανθρωπία δεν ήταν μόνο για την αρχική πτώση του Ελληνισμού, τόσο στις Σταυροφορίες αργότερα το 1204 όσο και για την πτώση της Βασιλεύουσας αιτία ήταν η ίδια. Ο Οζάλ, πρόεδρος της Τουρκίας προ ετών είχε δώσει τη διάσταση της επίλυσης των Ελληνοτουρκικών διαφορών λέγοντας «Το Κυπριακό και το πρόβλημα του Αιγαίου θα επιλυθούν από τις πληθυσμιακές εξελίξεις που σημειώνονται στις δύο χώρες» και εννοούσε αυτό ακριβώς, την πληθυσμιακή έκρηξη της Τουρκίας σε αντίθεση με την υπογεννητικότητα της Χώρας μας. Με αυτή τη διάσταση αν δούμε την Επανάσταση των Ελλήνων το 1821 μπορούμε να πούμε, χωρίς αυτό να αποτελεί υπερβολή, ότι ήταν η Επανάσταση των Πολυτέκνων. Και όντως αν δεν υπήρχαν, με τόσες σφαγές με τόσα παιδομαζώματα δεν θα υπήρχε δυνατότητα να επιβιώσει η Επανάσταση. Το 70% του τότε Ελληνικού πληθυσμού ήταν πολύτεκνοι. Ανατρέχοντας λοιπόν στις σελίδες της ιστορίας μας, ιδιαίτερα της νεότερης, για την οποία υπάρχουν λεπτομερέστατα στοιχεία, διαπιστώσαμε ότι οι πολύτεκνοι είχαν τη μερίδα του λέοντος στον απελευθερωτικό αγώνα του 1821.

Η ευρύτερη οικογένεια των Κολοκοτρωναίων διέθετε πριν ξεσπάσει η Επανάσταση 150 ετοιμοπόλεμους άνδρες. Ο ίδιος δε ο Στρατηλάτης γέρος του Μοριά ο Θεοδωρής Κολοκοτρώνης είχε δώδεκα αδέρφια.

Ο Ανδρούτσος είχε πέντε παιδιά, ο Πανουργίας είχε οκτώ παιδιά, ο δε άγιος του αγώνα ο στρατηγός Μακρυγιάννης ήταν ο ίδιος υπερπολύτεκνος με δώδεκα παιδιά. Ο Μιαούλης είχε πέντε παιδιά, ο Μπουρλοτιέρης Ναύαρχος Κανάρης είχε επτά παιδιά και ο Κουντουριώτης η ωραία αυτή μορφή του αγώνα είχε οκτώ παιδιά. Ο Μεγαλοεπιχειρηματίας αρχηγός της Επανάστασης, στη Χαλκιδική, ο Εμμανουήλ Παπάς είχε εννιά παιδιά και θυσίασε στον αγώνα έξι από τα αγόρια του και ο στρατηγός Γεώργιος Σισίνης είχε πέντε παιδιά. Οι κληρικοί δε του αγώνα είχαν: ο μαρτυρικός καλόγερος Σαμουήλ είχε οκτώ παιδιά και έντεκα αδέρφια. Ο φλογερός ρασοφόρος, ο μπουρλοτιέρης των ψυχών, που ξεσήκωσε τους ραγιάδες, ο Παπαφλέσσας είχε δεκαεννιά αδέρφια και ο ήρωας της Αλαμάνας Αθανάσιος Διάκος είχε δώδεκα αδέρφια.

Δεν ήταν μόνο οι αγωνιστές του 1821 που είχαν πρωτοπορία στην πολυτεκνία, επίσης πολύτεκνοι υπήρξαν και ηγετικές πολιτικές μορφές, ο Υψηλάντης, ο Καποδίστριας ,πρώτος κυβερνήτης της χώρας μας και ο Δεληγιάννης - οι δύο πρώτοι είχαν οχτώ αδέρφια και ο τρίτος οχτώ παιδιά.

Η πολυτεκνία ήταν εκείνη που αποσόβησε τον εθνικό αφανισμό στα δύσκολα χρόνια της σκλαβιάς όπως μαρτυρεί έμμεσα ο στρατηγός Μακρυγιάννης: «...παλαιόθεν και ως τώρα όλα τα θεριά πολεμούν να μας φάνε και δεν μπορούνε. Τρώνε από μας και μένει και η μαγιά».Αν δεν υπήρχε η πολύτεκνη Ελληνίδα μάνα να φέρνει καινούρια βλαστάρια στη ζωή στη θέση εκείνων που αφάνισαν οι Τούρκοι με τις σφαγές, το παιδομάζωμα, τις αλλαξοπιστίες «το γένος των Ελλήνων θα είχε χαθεί και η Ελλάδα θα είχε σβήσει από το χάρτη και τη μνήμη των λαών » γράφει ο Νίκος Αρβανίτης.

Δεν αποτελεί υπερβολή μα αλήθεια στην κυριολεξία ο λόγος που ειπώθηκε εκείνη την περίοδο της πολυτεκνίας: Το Σούλι και η Μάνη τον καιρό της Τουρκοκρατίας παρήγαγαν πέτρες και παιδιά, μάλιστα παιδιά περισσότερα από κοτρόνια. Μάλιστα στη Μάνη στους νεόνυμφους έδιναν την εξής ευχή:Υιούς εννιά, να αξιωθούν και μια γλυκομηλίτσα».Τότε που διάφοροι εχθροί αφάνιζαν καθημερινά τις ζωές των ραγιάδων, τα πολλά παιδιά ήταν πολλαπλή ασφάλεια

τόσο για τους γονείς όσο και για τη γενιά τους και τον Ελληνισμό γενικότερα.

Έτσι πριν από την επανάσταση που κερδίστηκε, κερδίστηκε ένας σημαντικός αγώνας που αποτέλεσε την βάση της μεγάλης νίκης, ο αγώνας για την ζωή και ο αγώνας για την γενιά. Στίβος μάχης η πολύτεκνη οικογένεια. Αν δεν υπήρξε η ηρωίδα Πολύτεκνη μάνα, θα είχε προ πολλού ξεκληριστεί το γένος των Ελλήνων από τις γενοκτονίες, τις σφαγές, το παιδομάζωμα και τους εξισλαμισμούς που επιχειρούσαν κάθε φορά οι Τούρκοι.³

Η πολύτεκνη οικογένεια και τότε και τώρα ξέρει να κάνει το χρέος της όταν οι περιστάσεις το απαιτούν. Γνωρίζει το δρόμο του χρέους και της τιμής.

Με όλα αυτά γίνεται κατανοητό ότι οι σημερινή υπογεννητικότητα είναι ένας επικείμενος κίνδυνος που ελλοχεύει, είναι μία βραδυφλεγής βόμβα στα θεμέλια του Ελληνισμού και έτσι πρέπει να αντιμετωπιστεί.

³ ΠΗΓΗ: Μαργαρίτη Λ., Χωρίς φόβο με...πάθος, Πάτρα 2002, σ.177

Η ΠΟΛΥΤΕΚΝΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Οι πολύτεκνες οικογένειες είναι φυτώρια καλλιέργειας και διαφύλαξης της παράδοσης.

Φτωχές στη συντριπτική τους πλειοψηφία διδάσκονται τόσο φυσιολογικά να μην επαίρονται για την αυτάρκεια τους, να μη στηρίζονται αποκλειστικά στις δικές τους δυνάμεις. Ένας βασικός λόγος που οδηγεί στην ευσυνείδητη επιλογή της ολιγοτεκνίας ή μονοτεκνίας ή και ατεκνίας μεγάλο μέρος των σημερινών ανδρογύνων είναι το γεγονός ότι έχουν ως οδηγό την ψυχρή λογική τους και ότι αφήνονται στις δικές τους αποκλειστικά δυνάμεις. Απεναντίας οι πολύτεκνοι, δεν βλέπουν τα παιδιά ως οικονομικά μόνο μεγέθη, ως επιβαρυντικό του οικογενειακού τους προγραμματισμού και προϋπολογισμού παράγοντα, αλλά ως θεία και ανθρώπινα δημιουργήματα.

Μέσα στις πολύτεκνες οικογένειες, οι οποίες ζουν τη στέρηση, θα συναντήσει κανείς παιδιά με όρεξη για μάθηση. Για πρόοδο, για ανάδειξη, παιδιά με όνειρα και οράματα για τη ζωή, ενώ όπου βιώνεται η πλησμονή υπάρχει ανορεξία, κόρος έλλειψη οραμάτων, παρόμοιος με τις πλούσιες εξωπαραδοσιακές καταναλωτικές κοινωνίες.

Το ασκητικό πνεύμα που είναι τα κύρια γνωρίσματα της παράδοσής μας και εκφράζεται με τη νηστεία, τη προσευχή, την εγκράτεια, βρίσκει εδώ προσφορότερο έδαφος, μιας και η άνεση, η πολυτέλεια των αγαθών ένδυσης και διατροφής που θα καθιστούσε δυσκολότερη την παραίτηση από τα αγαθά αυτά, είναι σπάνιο φαινόμενο.

Στις ίδιες οικογένειες, στις οποίες είναι αναγκασμένοι οι πολλοί να μοιράζονται τα κοινά αγαθά, καλλιεργείται η παραδοσιακή αρετή της αλληλεγγύης και απουσιάζουν εντελώς οι ιδιότροπες και παράλογες

αποκλειστικές διεκδικήσεις. Αυτό μας θυμίζει την όμορφη παράδοση των χωριών μας, που μοιράζονταν οι κάτοικοί τους η χαρά και τον πόνο αλλά και τα προβλήματα των συγχωριανών τους. Ήταν ο ένας αλληλέγγυος του άλλου. Τέλειωνε το θέρος η μία οικογένεια το μεσημέρι και θεωρούσε ντροπή να πάει σπίτι να ξεκουραστεί. Καθόταν στο χωράφι του γείτονα και θερίζαν όλοι μαζί μέχρι το βράδυ. Αποτέλεσμα, τέλειωνε ο θερισμός για όλους σχεδόν την ίδια μέρα.

Η φιλοξενία, μία δική μας αρχαιοελληνική αλλά και χριστιανική παράδοση, με τον ξένιο Δία από τη μία, και τον Αβραάμ και τον Σαμψών τον ξενοδόχο από την άλλη, τηρείται ευλαβικά και στις πολύτεκνες οικογένειες, παρότι οι περισσότερες αντιμετωπίζουν πρόβλημα χώρου. Ο Μακρυγιάννης με μία ντουζίνα παιδιά, χαιρόταν να φιλοξενεί στο σπίτι του ξένους και να μοιράζεται μαζί τους το ψωμί.

Μέσα στις πολύτεκνες οικογένειες σπανίως καλλιεργείται η πρόωρη χειραφέτηση των παιδιών, σε μία ηλικία που έχουν τόση ανάγκη την καθοδήγηση των γονέων. Εκ των πραγμάτων εμποδίζεται μια τέτοια χειραφέτηση, γιατί θα καθιστούσε αδύναμη την αρμονική συμβίωση τόσων ανθρώπων. Η αγάπη γονική αυθεντία τόσο σύμφωνη με την παράδοση μας και ιδιαίτερα με τις χρυσοστομικές ιδέες περί ανατροφής, βρίσκει στους πολύτεκνους γόνιμο έδαφος.

Η Ελληνορθόδοξη παράδοση, αυτή που θέλουν να καλλιεργούν οι πολύτεκνες οικογένειες, θέλει τον σεβασμό των παιδιών προς τους γονείς και τους παππούδες, θέλει την τιμή προς τους μεγαλύτερους. Θέλει βεβαίως και την αγάπη και το παράδειγμα εκ μέρους των γονέων και των μεγαλύτερων προς τα παιδιά. Έρευνες που έγιναν σε πολλές περιοχές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι σημερινοί πολύτεκνοι προέρχονται στη συντριπτική τους πλειονότητα από πολύτεκνες οικογένειες. Αντίθετα οι περιπτώσεις πολύτεκνων από ολιγότεκνους σπανίζουν.

Μία εικόνα της εκτός παραδόσεως θα την συναντήσουμε εύκολα στις χώρες της κεντρικής και δυτικής Ευρώπης. Σε πάρα πολλές περιπτώσεις λείπει η συνοχή και αρμονία, ακριβώς επειδή απουσιάζει η παράδοση. Θα δούμε παιδιά να αυτονομούνται στα δεκαέξι ή δεκαοκτώ τους χρόνια. Σε θρησκευτικά ζητήματα θεωρούνται βάση νόμου ώριμα στα δεκατέσσερα τους χρόνια και έχουν δικαίωμα να διαγράφουν από μόνα τους από το μάθημα των θρησκευτικών. Θα δούμε να εγκαταλείπουν πολύ νωρίς την πατρική στέγη, ή αν συνεχίζουν μετά τα δεκαοκτώ να μένουν σε αυτή, να πληρώνουν ενοίκιο και τροφή στους ίδιους τους γονείς τους. Θα δούμε γονείς να χαίρονται για την απομάκρυνση των παιδιών τους, γιατί θα μπορούν στο εξής να απολαμβάνουν απερίσπαστοι την συζυγική τους ζωή. Θα δούμε παιδιά να παραδίνουν κυριολεκτικά, με τα πρώτα προβλήματα υγείας, τους γονείς τους στα γηροκομεία και να θεωρούν ότι εξετέλεσαν το καθήκον τους απέναντι τους με το να τους επισκέπτονται μία φορά την εβδομάδα, την ώρα του επισκεπτηρίου. Και βλέπει κανείς τους δυστυχείς παππούδες και γιαγιάδες να μαραζώνουν μέσα στα απρόσωπα ιδρύματα, όσο καλά οργανωμένα κι αν είναι αυτά, μακριά από τους υγιείς συγγενείς, μακριά από τα αγαπημένα τους εγγόνια και να χάνουν πρόωρα και άδοξα τον αγώνα της ζωής. Η μεγάλη δε συχνότητα του φαινομένου ανάγκασε το γερμανικό κράτος καθώς και τα άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καθιερώσουν ειδική αυξημένη εισφορά γηροκόμησης, πέρα από αυτήν στην ασφάλεια υγείας.

Αυτά τα φαινόμενα συνδέονται άμεσα με την εγκατάλειψη της παράδοσης. Είναι αποτέλεσμα ενός εξωπαραδοσιακού εγωκεντρικού πολιτισμού, που καλλιεργήθηκε υπέρμετρα. Ενός πολιτισμού στον οποίο εκείνο που μετράει είναι το συμφέρον, η ικανοποίηση του εγώ, ενώ οι άνθρωποι θεωρούνται ως νούμερα, που και αν λιγοστέψουν ή και λείψουν μερικές εκατοντάδες, χιλιάδες με έναν πόλεμο μικρή σημασία έχει.

Σε αυτόν τον εγωκεντρικό ανθρωποκεντρικό πολιτισμό θέλουν να αντισταθούν οι πολύτεκνοι. Θέλουν να κρατήσουν και να μεταφέρουν στα

παιδιά τους τις ανθρώπινες αξίες, τα ωραία ήθη και έθιμα, όλα τα όμορφα στοιχεία.

Και βέβαια μία μεγάλη αξία, την οποία κρατούν ως κόρη οφθαλμού και καλλιεργούν στα παιδιά τους είναι η πατρίδα, της οποίας νιώθουν τέκνα και την οποία είναι πρόθυμα να υπηρετήσουν. Και την υπηρετούν όχι μόνο σε πολεμικές περιόδους με τη γενναιότητά τους, αλλά και σε ειρηνικές με την τιμιότητά τους. Μία γερμανική παροιμία λέει, καλός χριστιανός καλός πολίτης. Αυτό θα πει ότι είναι ειλικρινής στις συναλλαγές του με το κράτος, το οποίο δε θέλει να εξαπατήσει. Υπηρετούν ακόμη την πατρίδα με τον μεγάλο αριθμό των παιδιών που βοηθάει στην ανανέωση των γενεών, με τους πολλούς εργαζομένους και πολλούς φορολογουμένους που προσφέρουν στο κράτος.⁴

⁴ΠΗΓΗ:Τσακαλίδης Γ., 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολυτέκνων, Οικογένεια και δημογραφικό, Αλεξανδρούπολη 1998, σ.145.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΠΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΝΤΑΙ ΩΣ ΠΟΛΥΤΕΚΝΕΣ

Για να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους οι οικογένειες θα πρέπει να έχει αναγνωριστεί πρώτα η πολυτεκνική τους ιδιότητα και να έχουν εγγραφεί στο μητρώο πολυτέκνων της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Πολυτέκνων Ελλάδος (Α.Σ.Π.Ε).

Ο βασικός νόμος που ισχύει σήμερα για την προστασία των πολυτέκνων είναι ο Ν 1910/44 ο οποίος δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 229 φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως την 3^η Οκτωβρίου 1944 (Τεύχος Α) με μία και μόνη ουσιαστική τροποποίηση που έγινε αργότερα με το Ν860/1979.

Πολύτεκνες θεωρούνται οι οικογένειες που έχουν το λιγότερο τέσσερα παιδιά, επίσης πολύτεκνες θεωρούνται και εκείνες οι οποίες έχουν τρία παιδιά αλλά υπάρχουν κάποιες προϋποθέσεις που τις κατατάσσουν σε αυτή την κατηγορία.

Σύμφωνα με τον παραπάνω Νόμο «Περί προστασίας πολυτέκνων», την πολυτεκνική ιδιότητα αποκτούν:

1. Οι γονείς που έχουν τέσσερα τουλάχιστον παιδιά στη ζωή από νόμιμο γάμο ή νόμιμα αναγνωρισμένα. Η ιδιότητα του πολύτεκνου ισχύει αν τα παιδιά είναι άγαμα ή διαζευγμένα ή βρίσκονται σε κατάσταση χηρείας. Επίσης, αν δεν ασκούν το ίδιο βιοποριστικό επάγγελμα, λόγω ανικανότητας ή αναπηρίας που διαπιστώνεται από την πρωτοβάθμια υγειονομική επιτροπή. Αν τα παιδιά είναι ανήλικα και φοιτητές ή σπουδαστές έως την περάτωση των σπουδών τους όποιες και αν είναι αυτές, είτε θεωρητικές, είτε πρακτικές, είτε είναι μαθητές τεχνικών ή επαγγελματικών σχολών αναγνωρισμένων από το κράτος.

II. Η μητέρα με τρία ανήλικα παιδιά, αν είναι η μόνη υπεύθυνη για τη διατροφή και τη συντήρηση των παιδιών της.

Περιπτώσεις κατά τις οποίες η μητέρα χαρακτηρίζεται πολύτεκνη έχοντας την επιμέλεια των παιδιών της είναι οι ακόλουθες:

- Όταν είναι διαζευγμένη, προσκομίζοντας διαζευκτήριο και τη δικαστική απόφαση που φαίνεται ποιος συντηρεί τα παιδιά.
- Όταν ο σύζυγος της έχει αποβιώσει, αφού προσκομίσει ληξιαρχική πράξη θανάτου ή έχει κηρυχθεί σε αφάνεια.
- Όταν ο σύζυγος και πατέρας δεν είναι σε θέση να δώσει διατροφή στα παιδιά του, επειδή διακινδυνεύει τη δική του διατροφή, οπότε η μητέρα καθίσταται η μόνη υπόχρεος από το νόμο.
- Όταν για λόγους , νομικούς ή πραγματικούς, είναι αδύνατη ή δυσχερής η δικαστική επιδίωξη του πατέρα που έχει υποχρέωση διατροφής. Ιδιαίτερα δυσχερής θεωρείται η επιδίωξη αξιώσεως διατροφής, όταν ο πατέρας είναι αγνώστου διαμονής, στερείται κατοικίας, μεταβάλλει τη διαμονή του συνεχώς, αποκρύπτει τα περιουσιακά του στοιχεία ή αλλάζει συνεχώς εργασίες, ώστε να είναι αδύνατη η κατάσχεση των αποδοχών του ή όταν έχει διαφύγει στο εξωτερικό. Εφόσον αποδειχθούν τα πραγματικά αυτά περιστατικά, τότε η μητέρα χαρακτηρίζεται και είναι πολύτεκνη ως η μόνη υπεύθυνη για τη διατροφή των παιδιών της.

III. Ο πατέρας με τρία ανήλικα παιδιά θεωρείται πολύτεκνος εφόσον συντρέχει κάποια από τις παραπάνω προϋποθέσεις:

- Αν από οποιοδήποτε λόγο εξαιρουμένης της πολεμικής αναπηρίας έχει καταστεί τελείως ανίκανος (δηλαδή κατά ποσοστό 100%) για κάθε εργασία και δεν εργάζεται.
- Αν είναι ανάπηρος πολέμου με αναπηρία τουλάχιστον 70% και δεν εργάζεται.
- Όταν η μητέρα των παιδιών έχει πεθάνει, που αποδεικνύεται με ληξιαρχική πράξη θανάτου.
- Αν η μητέρα είναι τελείως ανίκανη για κάθε εργασία προσκομίζοντας πιστοποιητικό ανικανότητας από την πρωτοβάθμια υγειονομική επιτροπή ή τον ασφαλιστικό φορέα στον οποίο ανήκει αν συνταξιοδοτήθηκε λόγω αναπηρίας.

IV. Τα ορφανά από πατέρα και μητέρα παιδιά, εφόσον είναι τουλάχιστον τρία και αποτελούν ίδια οικογένεια. Τα απορφανισθέντα παιδιά αποκτούν την πολυτεχνική ιδιότητα εφόσον είναι ανήλικα, φοιτητές ή σπουδαστές, άγαμα ή διαζευγμένα ή σε χηρεία. Ακόμα, αν δεν εργάζονται λόγω ανικανότητας ή αναπηρίας.⁵ Για τον χαρακτηρισμό του γονέα ως πολύτεκνου συνυπολογίζονται και τα παιδιά από προηγούμενο γάμο, εφόσον υπάρχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις. Θα πρέπει να υπάρχει διαζευκτήριο και δικαστική απόφαση με την οποία θα

⁵ΠΗΓΗ:Βενιέρης Μ.- Τριανταφύλλου Δ., Τα ισχύοντα δικαιώματα των πολυτέκνων, Παππάς, Τρίκαλα 1998, σ.201.

φαίνεται ποιος συντηρεί τα παιδιά από τον πρώτο γάμο. Επιπλέον, για τη μητέρα συνυπολογίζονται και τα εξώγαμα παιδιά εκτός αν είναι αναγνωρισμένα και παίρνουν διατροφή από τον πατέρα τους, όπου γίνεται λόγος για ανήλικο παιδί, τέτοιο θεωρείται αυτό που δεν έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του.

Ως πολύτεκνοι αναγνωρίζονται και οι ελληνικής καταγωγής Πόντιοι και Κύπριοι υπήκοοι που κατοικούν στην Ελλάδα, εφόσον έχουν και την ιδιότητα του πρόσφυγα, η οποία έχει αναγνωρισθεί από τη αρμόδια δικαστική αρχή.

Με την εγγραφή του ο κάθε πολύτεκνος εφοδιάζεται από το σύλλογό του με το βιβλιάριο ταυτότητας πολυτέκνου, το οποίο χρησιμοποιεί σε κάθε περίπτωση που επικαλείται την ιδιότητα του πολυτέκνου για να ζητήσει την εφαρμογή των δικαιωμάτων του.

Για την έκδοσή του απαιτείται πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης που θα βεβαιώνεται ο αριθμός των παιδιών, η ηλικία τους και ο νόμιμος γάμος των γονέων. Υπογράφεται από τον ληξίαρχο και τον εφημέριο της ενορίας όπου ανήκει ο πολυτέκνος και στη συνέχεια η οικογενειακή κατάσταση βεβαιώνεται από τον πρόεδρο του πολυτεκνικού συλλόγου και γίνεται η έκδοση βιβλιαρίου από την ΑΣΠΕ⁶

Όποιοι γονείς έχουν αποκτήσει την πολυτεκνική ιδιότητα σύμφωνα με τις διατάξεις των Νόμων 1910/1944 και 860/1979 τη διατηρούν ισοβίως.

⁶ΠΗΓΗ: Μαργαρίτη Λ., Νομοθετική Προστασία της πολυτεκνης οικογένειας, Σίπας Η., Πάτρα 1998, σ.72.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Με το πέρασμα των χρόνων ο αριθμός των πολύτεκνων οικογενειών συνεχώς μειώνεται. Το 1821 τα μέλη των πολύτεκνων οικογενειών αποτελούσαν το 70%, ενώ το 1940 το 50% του πληθυσμού.⁷

Σήμερα ο πολυτεκνικός πληθυσμός έχει μειωθεί ακόμα περισσότερο και αποτελεί μόλις το 10% του συνολικού πληθυσμού. Σύμφωνα με τα στοιχεία που είχε συγκεντρώσει η Ανώτατη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων Ελλάδος (Α.Σ.Π.Ε) για το 1999 οι πολύτεκνες οικογένειες ανέρχονταν σε 181.296 χιλιάδες. Ο αριθμός των πολύτεκνων οικογενειών ανάλογα με την οικογενειακή τους κατάσταση φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα(πίνακας 1.1).

Πίνακας 1.1: Απαρίθμηση οικογενειών ανά οικογενειακή κατάσταση.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
Γονείς με τέσσερα τουλάχιστον παιδιά από ένα γάμο	152.327	64,08
Χήρες μητέρες με τρία παιδιά	11.524	6,36
Χήροι πατέρες με τρία παιδιά	3.301	1,82
Γονείς τελείως ανίκανοι για εργασία με τρία παιδιά	3.292	1,81
Γονείς με παιδιά από δύο η περισσότερους γάμους	8.023	4,43
Γονείς με τρία παιδιά εκτός γάμου	2.393	1,32
Οικογένεια με απορφανισθέντα παιδιά	436	0,24
ΣΥΝΟΛΟ	181.296	100,00

ΠΗΓΗ: Α.Σ.Π.Ε, 1999.

⁷ΠΗΓΗ: Αβρανάς Ν., "Για τον πρωθυπουργό...", περιοδικό Πολύτεκνη Οικογένεια, τεύχος 62, Σεπτ.1994, σ. 18.

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, οι οικογένειες με τέσσερα τουλάχιστον παιδιά αποτελούν την πλειοψηφία των πολύτεκνων οικογενειών φτάνοντας σε ποσοστό το 84,02 %.

Την τελευταία δεκαετία το πρόβλημα της υπογεννητικότητας γίνεται ιδιαίτερα έντονο, αφού μειώθηκαν κατά 73,8 % οι εγγραφές νέων πολύτεκνων οικογενειών στο μητρώο της Α.Σ.Π.Ε. Ο αριθμός των οικογενειών, ανά οικογενειακή κατάσταση, που χαρακτηρίστηκαν πολύτεκνες κατά τα έτη 1991 έως και 2000 φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα (πίνακας 1.2).

Πίνακας 1.2: Αριθμός οικογενειών στις οποίες απονεμήθηκε η πολυτεκνική ιδιότητα (1991-2000).

ΟΙΚ.ΚΑΤΑΣΤ./ ΕΤΟΣ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
1	9435	6621	4502	4134	3507	3960	3184	2856	2926	2150
2	117	215	159	139	138	128	118	164	179	129
3	7	12	6	10	9	9	31	79	27	97
4	1200	796	679	459	398	484	338	325	338	232
5	3	1	5	-	1	-	3	15	4	23
6	43	83	78	129	85	103	74	80	83	79
7	11	9	1	6	3	4	-	1	3	1
8	4	12	15	11	10	68	44	82	157	123
ΣΥΝΟΛΟ	10820	7749	5445	4888	4151	4756	3792	3602	3717	2834

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ:

1. Γονείς με 4 τουλάχιστον παιδιά
2. Άγαμη μητέρα με 3 παιδιά
3. Διαζευγμένοι γονείς με 4 τουλάχιστον παιδιά από διαφορετικούς γάμους
4. Χήρα μητέρα με 3 παιδιά

5. Χήρος πατέρας με 3 παιδιά
6. Γονείς ανάπηροι με 3 παιδιά.
7. Οικογένεια με 3 απορφανισθέντα παιδιά.
8. Χαρακτηρίζεται πολύτεκνος, αλλά δε δικαιούται το επίδομα.

ΠΗΓΗ: Α.Σ.Π.Ε , 2000

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα το 1991 η πολυτεκνική ιδιότητα απονεμήθηκε σε 10.820 οικογένειες, ενώ το 2000 μόλις σε 2.834 οικογένειες. Οι εγγραφές πολύτεκνων οικογενειών με τέσσερα τουλάχιστον παιδιά μειώθηκαν κατά 77,2 %.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ένα μεγάλο μέρος των πολύτεκνων οικογενειών αποτελείται από διαζευγμένους γονείς και ανύπαντρες μητέρες με τρία παιδιά , που έχουν αποκτήσει την πολυτεκνική ιδιότητα. Επίσης, ένας μεγάλος αριθμός οικογενειών παρόλο που χαρακτηρίζονται πολύτεκνες δεν δικαιούνται το επίδομα.

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία, φαίνεται πως ο αριθμός των πολύτεκνων οικογενειών παρουσιάζει ραγδαία μείωση και απαιτούνται άμεσα και αποτελεσματικά μέτρα για την ανάσχεση αυτής της κατάστασης.

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο θεσμός της οικογένειας βάλλεται, με αποτέλεσμα να έχουμε στη χώρα μας υπογεννητικότητα.

Άλλωστε, επιβάλλεται να κάνουμε πράξη τη διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σύμφωνα με την οποία η οικογένεια, είναι το φυσικό και θεμελιώδες στοιχείο της κοινωνίας και έχει δικαίωμα να προστατεύεται από την κοινωνία και την πολιτεία.

Κάθε πρόσωπο δικαιούται ενός επιπέδου ζωής ικανού να ασφαλίσει την υγεία και το βιοτικό επίπεδο αυτού και των μελών της οικογένειάς του. Και η μητρότητα και η νηπιακή ηλικία έχουν το δικαίωμα ειδικής βοήθειας και προστασίας.

Στη χώρα μας η οικογένεια από την απελευθέρωσή της στηρίχθηκε στο θεσμό του γάμου. Και ότι μπόρεσε να επιβιώσει το οφείλει στις αρχές εκείνες που συντήρησαν την συνείδηση των πολιτών στη πίστη, στη διδαχή και το παράδειγμα.

Την αναγκαιότητα στήριξης του θεσμού του γάμου και την προστασία της οικογένειας είχε συνειδητοποιήσει από της συστάσεως της ελληνικής πολιτείας, ο συνταγματικός νομοθέτης. Και βέβαια τα πρώτα χρόνια του ξεσηκωμού ο αγώνας των Ελλήνων ήταν για την ελευθερία, αργότερα για την δημοκρατία και λίγο αργότερα για την κοινωνική δικαιοσύνη, αλλά και για τους θεσμούς.⁸

Έτσι για πρώτη φορά στο Σύνταγμα του 1927 και στο άρθρο 24 γίνεται λόγος για το γάμο και την οικογένεια. «Ο γάμος ως θεμέλιο του οικογενειακού βίου της συντηρήσεως, και προαγωγής του έθνους, τελεί υπό την ιδιαίτερα προστασία του κράτους».

Πολυμελείς οικογένειες δικαιούνται ειδική μέριμνα. Βεβαίως, κάποιες

⁸ΠΗΓΗ: Μαργαρίτης Λ.,⁴⁰ Πανελλήνιο Συνέδριο Πολυτέκνων, Τα δικαιώματα των οικογενειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Ρίο Πάτρα 1994, σ.15.

γενικές παρατηρήσεις και αναφορές, γίνονται και στα άρθρα 22 των Συνταγμάτων των ετών 1925 και 1926. Το Σύνταγμα του 1952 υπήρξε αναχρονιστικό, έμεινε σχεδόν ξένο στις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες που δημιούργησαν οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι και σε αυτό δεν περιλαμβάνονται οι διατάξεις κοινωνικού περιεχομένου και συνεπώς τίποτα δεν περιλαμβάνεται για το θεσμό του γάμου και την προστασία της οικογένειας.

Στο Σύνταγμα του 1975 και στο άρθρο 21, γίνεται εκτενής αναφορά στην οικογένεια και στην υποχρέωση της πολιτείας για στήριξη της και για τη στήριξη ιδιαίτερα της πολύτεκνης οικογένειας.

Συγκεκριμένα στο άρθρο 21 αναφέρονται τα εξής:

«Η οικογένεια ως θεμέλιο συντηρήσεως κα προαγωγής του έθνους, ως και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία, τελούν υπό την προστασία του κράτους. Πολύτεκνες οικογένειες, ανάπηροι πολέμου και ειρηνικής περιόδου, χήρες και ορφανά των εν πολέμου πεσόντων, θύματα πολέμου, ως και οι πάσχοντες εξ ανιάτου σωματικής και πνευματικής νόσου, δικαιούνται της ειδικής φροντίδας του Κράτους».

«Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και λαμβάνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας, για την περίθαλψη των απόρων. Η απόκτηση κατοικίας, υπό των στερουμένων ταύτης, ή ανεπαρκώς στεγαζομένων, αποτελεί αντικείμενο ειδικής φροντίδας του Κράτους». Σαν πρώτη έκφραση του ενδιαφέροντος της πολιτείας για την οικογένεια, έχουμε τους Νόμους 4733 και 4839 του 1930.

Είναι η εποχή που ο αείμνηστος Ελευθέριος Βενιζέλος, ανταποκρινόμενος προς την προμνησθείσα διάταξη του Συντάγματος του 1927 εισήγαγε στη Βουλή και την γερουσία σχέδιο νόμου για την προστασία των πολυτέκνων και το οποίο ψηφίστηκε και αποτελεί το πρώτο νομοθετικό μέτρο για την μέριμνα, την προστασία των πολύτεκνων οικογενειών, που έλαβε η πολιτεία

Στη συνέχεια με το νομοθετικό διάταγμα της 22ας Ιουλίου 1933, τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν οι ως άνω νόμοι, με το νόμο 5781/1933.

Μετά από αυτό το νομοθέτημα, έχουμε τους νόμους 2543 και 2683 του 1940, οι οποίοι τελικώς εκωδικοποιήθηκαν στον ισχύοντα μέχρι σήμερα νόμο περί προστασίας των πολυτέκνων τον νόμο 1910/1944 όπως τροποποιήθηκε με τον 860/1979.

Οι διατάξεις αυτές, ψηφίστηκαν κατ' επιταγήν του Συντάγματος αλλά και από την αδήριτη ανάγκη, να αντιμετωπιστούν οι πολυάριθμες και κυρίως πολύτεκνες οικογένειες που είχαν εγκατασταθεί μετά τον ξεριζωμό του ελληνικού πληθυσμού από τις πατρογονικές εστίες τους, την Ιωνία, την Μικρά Ασία, και τον Πόντο.

Τα προβλήματα τότε ήταν σημαντικά και επείγοντα και έπρεπε να αντιμετωπιστούν. Τα μέτρα που ελήφθησαν τότε, δεν ήταν του χαρακτήρα και της υφής των μέτρων που λαμβάνονται σήμερα, ή που πρέπει να ληφθούν.

Τότε τα μέτρα εκείνα ήταν κοινωνικού, προνοιακού και ακόμα φιλανθρωπικού χαρακτήρα. Τότε δεν υπήρξε βέβαια το δημογραφικό πρόβλημα που υπάρχει σήμερα και μάλιστα τόσο έντονο για τη χώρα μας. Άλλες βεβαίως οι συνθήκες τότε, άλλες οι συνθήκες του σήμερα. Ένα σημαντικό νομοθέτημα είναι το τμήμα εκείνο του αστικού κώδικα, που περιλαμβάνεται στα άρθρα 1346 έως 1709, με τον τίτλο «Οικογενειακό Δίκαιο».

Το Οικογενειακό Δίκαιο, περιλαμβάνει το σύνολο των κανόνων του δικαίου που διέπουν τις εκ του νόμου ή της συγγένειας γενόμενες περιουσιακές σχέσεις και μάλιστα, αυτές των συζύγων μεταξύ τους και μεταξύ των εκ του γάμου μελών της οικογένειας, των συγγενών μεταξύ τους, των εξώγαμων τέκνων και των συγγενών αυτών, καθώς και τις σχέσεις που απορρέουν από το θεσμό της επιτροπείας και της κηδεμονίας. Το νομοθέτημα αυτό, ορίστηκε να ισχύσει την 1.7.1941, ανεστάλη όμως με το νομοθετικό διάταγμα 35/1941 και άρχισε να ισχύει κατά τους ορισμούς του νόμου 7/10.7.1946, αναδρομικώς από 23.2.1946.

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ.

(ΜΕ ΑΜΕΣΟ ΣΤΟΧΟ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ.)

Η πρώτη κίνηση που γίνεται από την πολιτεία, η οποία αρχίζει να συναισθάνεται αμυδρά τον επερχόμενο γηρασμό και την ανάγκη για την λήψη μέτρων, είναι η ψήφιση του νόμου 1153/1972 περί προστασίας πολυμελών οικογενειών για τη παροχή επιδομάτων, όπου για πρώτη φορά, σημειώνεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1, ο σκοπός ασκήσεως δημογραφικής πολιτικής για τη καθιέρωση του θεσμού των οικογενειακών επιδομάτων, για οικογένειες με περισσότερα από δύο παιδιά.

Όμως το μικρό σε ύψος επίδομα, το οποίο για την εποχή του είχε μια σχετική αξία, δεν έτυχε καμίας τιμαριθμικής αναπροσαρμογής και κατέληξε να είναι άνευ σημασίας και αποτελεσματικότητας ενώ μια αύξηση που δόθηκε το 1980 με το νόμο 1041/1980, δεν επέφερε καμία βελτίωση στην αξία του επιδόματος αυτού.⁹

Αξίζει να αναφερθεί σαν ένα θετικό μέτρο, η ψήφιση και η εφαρμογή του νόμου 1563/1985 για την απαλλαγή των πολύτεκνων οικογενειών κατά τα 2/3 από τον ειδικό φόρο κατανάλωσης για την αγορά αυτοκινήτου. Η απαλλαγή αρχικώς ήταν για αυτοκίνητα μέχρι 1800 κυβικά και με το άρθρο 51 του νόμου 1882/1990 επεξετάθη η απαλλαγή για αυτοκίνητα μέχρι 2000 κυβικά. Επίσης με το νόμο 1437/1984, οι πολύτεκνοι έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν αυτοκίνητο δημοσίας χρήσεως ταξί κατά προτεραιότητα.

⁹ΠΗΓΗ: Μαργαρίτης Λ., 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολυτέκνων, Τα δικαιώματα των οικογενειών στην Ευρωπαϊκή ένωση, Ρίο Πάτρα 1994, σ.17.

Ένα ακόμα σημαντικό νομοθέτημα είναι και ο νόμος 1648/1986, για την αναγκαστική τοποθέτηση των πολυτέκνων και παιδιών πολυτέκνων σε ορισμένες θέσεις εργασίας στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, σε επιχειρήσεις κ.λ.π, χωρίς βεβαίως να θεωρούμε ότι λύθηκε το πρόβλημα της ανεργίας των πολυτέκνων.

Συναφείς ήταν και οι νόμοι, 1320/1983 και 1735/1987. Από αυτούς ο μεν πρώτος εφαρμόστηκε και ευνοήθηκαν πολλοί πολύτεκνοι αλλά κατηγορήθηκε ότι διορίστηκαν γυναίκες γιατρών και δικηγόρων, φυσικά πολύτεκνες και ότι είχε ατέλειες το σύστημα διορισμών με τα μόρια. Ο δεύτερος νόμος, που ήταν βελτιωμένος και δεν είχε τις ατέλειες του πρώτου, δεν εφαρμόστηκε κυριολεκτικά ποτέ. Σημαντικές ρυθμίσεις για τους διορισμούς των πολυτέκνων γονέων, κυρίως και δευτερευόντως για παιδιά τους, επέφερε η ψήφιση του ισχύοντος νόμου 2190/1994. Ο νόμος αυτός άρχισε να εφαρμόζεται με θετικές ρυθμίσεις για τους πολύτεκνους. Πρόβλημα αποτέλεσαν οι διαγωνισμοί της Εθνικής Τράπεζας και της ΔΕΗ Αθηνών, οι οποίοι για μεν την Εθνική Τράπεζα είχαν εξαιρεθεί απαραδέκτως από τις διατάξεις του Νόμου 2190/1944, ενώ για τους διορισμούς της ΔΕΗ το λόγο έχει το νομοθετημένο όργανο ελέγχου των διορισμών του Α.Σ.Ε.Π.

Ένα ακόμα από τα πλέον σημαντικά νομοθετήματα για την στήριξη της οικογένειας και μάλιστα της πολύτεκνης ήταν και ο νόμος 1892/1990 με το οποίο δόθηκε το επίδομα και η σύνταξη της πολύτεκνης μητέρας. Εκείνο που αποτέλεσε πρωτοτυπία σε ευρωπαϊκό επίπεδο ήταν η χορήγηση της τιμητικής σύνταξης της πολύτεκνης μητέρας για το οποίο έγινε πολύς θόρυβος. Εάν όμως δεν υπήρχε ο διαχωρισμός στους πολύτεκνους, που έγινε με το νόμο 860/1979, δεν θα ετίθετο πλέον θέμα για συζήτηση.

Σίγουρα η παροχή ετοιμών κατοικιών σε πολύτεκνες οικογένειες, είναι ένα από τα θετικά μέτρα της πολιτείας, καθώς και τα δάνεια τα οποία δίνονται. Πλην όμως το ύψος των δανείων με την αύξηση που έχουν πλέον οι τιμές των οικοδομών, δεν επαρκεί για την αγορά κατοικίας, εάν δεν υπάρξει και ανάλογο

κομπόδεμα των ενδιαφερομένων.

Η φορολογική πολιτική για στήριξη της οικογένειας, είναι τελείως ανύπαρκτη. Οι εκάστοτε εκπτώσεις φόρου για κάθε παιδί, είναι ασήμαντες πέραν του ότι μέχρι πρότινος δεν αναγνωρίζονταν κανένα αφορολόγητο όριο για όσα παιδιά και αν είχε κανείς, αν ήταν ελεύθερος επαγγελματίας, έμπορος κ.λ.π.

Τα μέτρα που λαμβάνονται κατά καιρούς για την στήριξη της οικογένειας και μάλιστα της πολύτεκνης, δεν είναι συνολικά, αλλά αποσπασματικά. Έτσι δημιουργούνται πικρίες στις οικογένειες, αφού για το ένα μέτρο λαμβάνονται υπόψη και θεωρούνται πολύτεκνοι, ενώ για άλλα μέτρα δεν θεωρούνται, και με αυτό τον τρόπο δεν παγιώνεται μια αξιοπιστία μεταξύ των πολιτών αφ' ενός και της πολιτείας αφ' ετέρου.

Αυτή η αξιοπιστία και εμπιστοσύνη ακόμα περισσότερο δε παγιώνεται, όταν τα μέτρα που ενδεχομένως λαμβάνει μία κυβέρνηση έρχεται και τα αναιρεί μία άλλη. Τέτοιες περιπτώσεις και ασαφή νομοθετήματα που δημιουργούν ανισότητες, είναι μερικά από τα παρακάτω:

Ο νόμος 860/1979, ήταν ένας από τους πλέον άδικους νόμους. Είναι νόμος που τροποποίησε τον 1910/1944 δημιούργησε μία ανισότητα, αφού όσοι στις 5.1.1979 είχαν τέσσερα παιδιά και παραπάνω, ή άγαμες και άνεργες κόρες, διατηρούν ισοβίως την πολυτεκνική ιδιότητα, ενώ όλοι οι άλλοι που δεν είχαν αυτές τις προϋποθέσεις δεν διατήρησαν την πολυτεκνική ιδιότητα. Και έτσι δημιουργήθηκε η ανισότητα και ο χαρακτηρισμός παλιές και νέες πολύτεκνες μητέρες. Η απαλλαγή του ειδικού φόρου κατανάλωσης, κατά τα 2/3 για την αγορά αυτοκινήτου από πολύτεκνο, ισχύει μόνο για εκείνον που έχει τέσσερα από τα παιδιά του, ηλικίας κάτω των 18 ετών.

Έτσι μια μικρή κατηγορία πολυτέκνων απήλαυσε το δικαίωμα αυτό. Η απαλλαγή που καθιερώθηκε με το νόμο 2019/1992 από την έκτακτη εισφορά για την πρώτη κατοικία, ίσχυσε μόνο για όσους εκ των πολυτέκνων είχαν τέσσερα παιδιά και υπολογίζοντο σαν οικογενειακά βάρη από την φορολογούσα

αρχή. Έτσι πολλοί πολύτεκνοι, μολονότι στο πρόσωπό τους συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις που έβαζε ο νόμος, εν τούτοις φορολογήθηκαν. Με το νόμο 2084/1992 τίθεται όριο συνταξιοδότησης για τις πολύτεκνες μητέρες το 50^ο έτος αυτό όμως δεν ισχύει για τις πολύτεκνες μητέρες που είναι δικαστές, αξιωματικοί, ή προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Μολονότι έχει με νόμο καθιερωθεί η κατά 50% μείωση των εισιτηρίων για τους πολύτεκνους κατά καιρούς έχει αμφισβητηθεί το δικαίωμα αυτό από ορισμένα επαρχιακά ΚΤΕΛ ,όπως και το ΚΤΕΛ Αχαΐας. Ακόμα δεν εφαρμόζεται από τον εθνικό αερομεταφορέα.

Μία άλλη παλινωδία είναι και αυτή των μετεγγραφών των παιδιών των πολυτέκνων, που καθιερώθηκε αρχικά με το νόμο 860/1979 για τις μετεγγραφές των παιδιών των πολυτέκνων που σπούδαζαν στις χώρες του εξωτερικού. Είχαν τη δυνατότητα τότε μετεγγραφής σε πλησιέστερο τόπο κατοικίας των γονέων τους, σε πανεπιστήμια και στα Τ.Ε.Ι. Αυτό το δικαίωμα με το νόμο 1286/1982 επεξετάθη και για τα παιδιά των πολυτέκνων που σπούδαζαν στα πανεπιστήμια του εξωτερικού. Θα μπορούσαν, αφού είχαν περάσει και περατώσει επιτυχώς το πρώτο έτος των σπουδών τους, να μετεγγραφούν σε πανεπιστήμιο ισότιμο των σπουδών τους, στο τόπο κατοικίας των γονέων τους.

Στη συνέχεια με τον νόμο 1674/1986, καταργήθηκε αυτό το δικαίωμα των μετεγγραφών εκ του εξωτερικού, για λόγους ίσης μεταχείρισης. Αργότερα με τον νόμο 1865/1989, επαναφέρθηκε το δικαίωμα της μετεγγραφής και για όσους εκ των φοιτητών προήρχοντο από οικογένειες πολυτέκνων με τέσσερα τουλάχιστον παιδιά, ενώ για όσους θεωρούνται πολύτεκνοι με τρία παιδιά, συνέτρεχαν σε ποσοστό 4% έως 10% που αφορούσαν και άλλες συναφείς κατηγορίες φοιτητών.

Στη συνέχεια, με τον νόμο 1966/1991, καταργήθηκαν πάλι οι μετεγγραφές από το εξωτερικό των παιδιών των πολυτέκνων, με μόνη εξαίρεση τις περιπτώσεις φοιτητών που προέρχονταν από οικογένειες με έξι παιδιά και πάνω, ή και περισσότερα και για μεταβατική περίοδο.

Τέλος, με τον νόμο 2009/1992 επαναφέρθηκε η χωρίς περιορισμό μετεγγραφή τέκνων πολυτέκνων από το εξωτερικό, μόνο μετά από εξετάσεις και αφού είχαν περατώσει με επιτυχία τις εξετάσεις στα μαθήματα των δύο ετών σπουδών και μόνο για όσους είχαν εγγραφεί το ακαδημαϊκό έτος 1991-1992, δόθηκε το δικαίωμα μεταγραφής υπό τις προϋποθέσεις που προέβλεπε ο νόμος 1865/1989.

Ακόμα ανισότητες και κραυγαλέες ανακολουθίες υπάρχουν στο χώρο εργασίας. Με ειδικές διατάξεις στο Ν. 1320/1983 και 1735/1987, και του Προεδρικού Διατάγματος 611/1977, στους διορισμούς δημοσίων υπαλλήλων εδίδοντο στους πολυτέκνους ορισμένα μόρια. Όμως με τα Προεδρικά Διατάγματα 245/1990 και το Ν.1943/1991, όχι μόνο καταργήθηκαν αυτές οι διατάξεις, αλλά επετράπησαν και απολύσεις πολυτέκνων που εργάζονταν με συμβάσεις αορίστου χρόνου στο δημόσιο τομέα.

Ακόμα, με τις διατάξεις του Ν.1910/1944 καθιερώνεται το αμετάθετο των δημοσίων υπαλλήλων, εν τούτοις πολλές φορές η διοίκηση δεν εφαρμόζει τις σχετικές διατάξεις και αναγκάζει τους πολύτεκνους να προσφύγουν στα δικαστήρια με τις συνέπειες και επιβαρύνσεις σε έξοδα και σπατάλη χρόνου.

ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πολλοί άνθρωποι θα αναρωτιούνται σήμερα γιατί οι νέοι δυσκολεύονται ή αρνούνται να δημιουργήσουν οικογένεια και πολύ περισσότερο πολύτεκνη οικογένεια. Αν ρωτήσουμε τους νέους πώς βλέπουν την απόκτηση πολλών παιδιών θα διαπιστώσουμε αφενός έναν έντονο προβληματισμό και αφετέρου μια απόλυτη άρνηση. Ο έντονος προβληματισμός εκφράζεται από τα άτομα εκείνα που θέλουν να αποκτήσουν πολλά παιδιά. Οι οικονομικές όμως κυρίως δυσκολίες που αντιμετωπίζει μια πολύτεκνη οικογένεια σήμερα και η ελλιπής κρατική υποστήριξη δρα ανασταλτικά στο να πραγματοποιήσουν αυτό που επιθυμούν. Η απόλυτη άρνηση εκφράζεται από τα άτομα εκείνα που λόγω των γενικότερων αλλαγών που έχουν συμβεί στην κοινωνία και ειδικότερα στις αντιλήψεις για το γάμο και την οικογένεια ή δεν επιθυμούν να παντρευτούν ή επιθυμούν την απόκτηση ενός ή δύο παιδιών, προκειμένου να ικανοποιήσουν και άλλες επιθυμίες τους ανεξάρτητα από τα πλαίσια του γάμου.

Οι πολύτεκνες οικογένειες ανέρχονται σε 160.057 και οι περισσότερες βρίσκονται στην Αιτωλοακαρνανία. Συγκεκριμένα, για το λεκανοπέδιο της Αττικής, υπάρχουν 27.136 οικογένειες που έχουν τέσσερα παιδιά, 7.955 από πέντε έως επτά παιδιά, ενώ οι οικογένειες με οκτώ και πάνω τέκνα φτάνουν τις 889. Αντιστοίχως στη Θεσσαλονίκη ζουν 6.526 οικογένειες με τέσσερα παιδιά, 1.357 με πέντε έως επτά παιδιά και 118 με οκτώ ή περισσότερα παιδιά. Στην Αττική λοιπόν αντιστοιχούν 11 οικογένειες ανά 1000 κατοίκους και στη Θεσσαλονίκη 8 ανά 1000 κατοίκους. Την πρώτη θέση κατέχει η Αιτωλοακαρνανία, καθώς ανά 1000 κατοίκους αντιστοιχούν 45 πολύτεκνες οικογένειες και ακολουθούν οι νομοί Λευκάδας, Ρεθύμνου και Ευρυτανίας όπου αναλογούν 39 πολύτεκνες οικογένειες ανά 1000 κατοίκους. Φτωχότερος νομός σε πολύτεκνους είναι η Χαλκιδική στον οποίο αντιστοιχούν μόλις επτά

πολύτεκνες οικογένειες ανά 1000 κατοίκους και ακολουθούν η Θεσσαλονίκη όπως είπαμε, η Φωκίδα, η Καβάλα, Σέρρες. Επίσης οι 29.594 πολύτεκνες οικογένειες ή το 16% αυτών έχουν μόνο ανήλικα τέκνα, ενώ οι 88.684 που αντιστοιχούν στο 58% του συνόλου των πολύτεκνων οικογενειών, έχουν μόνο ενήλικα τέκνα.¹⁰

Σύμφωνα με την Πολυτεκνική Οργάνωση Πατρών και Περιχώρων ο αριθμός των πολύτεκνων οικογενειών έφτανε το 1995 τις 7.500 οικογένειες.¹¹ Ενώ σήμερα εκπροσωπεί 9.000 οικογένειες. Πανελλαδικά οι πολύτεκνες οικογένειες στις μέρες μας ανέρχονται στις 190.000.¹²

Σύμφωνα με δήλωση του προέδρου της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Πολυτέκνων, τα στοιχεία αυτά είναι εξαιρετικά ανησυχητικά. Ο αριθμός των πολύτεκνων οικογενειών θα πρέπει τουλάχιστον να τριπλασιαστεί στη Ελλάδα.

¹⁰ΠΗΓΗ: www.aspe.org.gr/selides/oikogeneies.

¹¹ΠΗΓΗ: Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "ο Πολύτεκνος", Πάτρα Ιαν-Μαρτ. 1995, τεύχος 45.

¹²ΠΗΓΗ: Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "ο Πολύτεκνος", Πάτρα Ιαν-Μαρτ. 2004, τεύχος 81.

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Οι πολύτεκνες οικογένειες λόγω του μεγάλου αριθμού των παιδιών αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες και ιδιαίτερα στον οικονομικό τομέα, γεγονός που επηρεάζει όλες τις δραστηριότητες και συμπεριφορές της οικογένειας.

Παρατηρείται ότι σε οικογένειες με πολλά παιδιά (τέσσερα και άνω) σημειώνονται τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας. Η φτώχεια, όσον αφορά τις οικογένειες αυτές είναι συνάρτηση των αυξημένων αναγκών που δημιουργούνται με την απόκτηση πολλών παιδιών και ιδιαίτερα των ανήλικων παιδιών, του επαγγέλματος του αρχηγού της οικογένειας καθώς επίσης και του περιβάλλοντος στο οποίο διαμένει η οικογένεια. Είναι προφανές ότι τα εξαρτώμενα μέλη είναι αυτά που κάνουν τη διαφορά περισσότερο έντονη, γι' αυτό και οι φτωχές οικογένειες υπερτερούν σε αριθμό εξαρτώμενων μελών, ενώ οι μη φτωχές υπερτερούν στο μέσο μέγεθος ενηλίκων.

Οι οικογένειες με παιδιά είναι περισσότερο εκτεθειμένες στον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, γεγονός που επαληθεύει την αρνητική σχέση μεταξύ υψηλού εισοδήματος και υψηλής γονιμότητας.

Σχετικά με το επάγγελμα του υπεύθυνου του νοικοκυριού θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η κατηγορία των εισοδηματιών είναι αυτή που διαθέτει αναλογικά τις λιγότερες πολύτεκνες οικογένειες, ενώ η κατηγορία των γεωργών περιλαμβάνει αναλογικά τις περισσότερες πολύτεκνες οικογένειες ακολουθώντας οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι δημόσιοι υπάλληλοι.¹³ Το γεγονός ότι οι περισσότερες πολύτεκνες οικογένειες είναι αγροτικές έχει ιδιαίτερη σημασία όσο αφορά την οικονομική κατάσταση των οικογενειών

¹³ ΠΗΓΗ: Σούλης Σ.- Μπαλούρδος Δ.- Χρυσάκης Μ., "Σχέση εισοδήματος εκπαίδευσης και γονιμότητας, Διλήμματα δημογραφικής πολιτικής", στο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας, Οικογένεια και οικογενειακή πολιτική σ' ένα μεταβαλλόμενο κόσμο, εκδ.Επτάλοφος, Αθήνα 1994, σ.230.

αυτών. Στη χώρα μας αλλά και στις περισσότερες Ευρωπαϊκές Χώρες, οι αγρότες σε μεγάλη αναλογία κατατάσσονται στην κατηγορία των φτωχών. Οι δαπάνες των πολυμελών οικογενειών αφορούν κυρίως τα είδη βασικής διαβίωσης με την δαπάνη για τα είδη διατροφής να είναι η μεγαλύτερη, ακολουθώντας η δαπάνη για τα είδη ένδυσης και υπόδησης, φυσιολογικό αν σκεφτούμε τα πολλά άτομα που αποτελούν το νοικοκυριό.

Από τις δαπάνες για αγαθά πολιτισμού οι μεγαλύτερες αντιστοιχούν για μεταφορές και επικοινωνίες παρόλο που έχουν έκπτωση όσον αφορά τις μετακινήσεις τους, ενώ οι δαπάνες για εκπαίδευση και μόρφωση είναι πολύ μικρές.

Τέλος αυτό που πρέπει να πούμε ακόμη είναι ότι οι πολύτεκνες οικογένειες είναι καταρχήν υπερκαταναλωτές ηλεκτρικού ρεύματος, εντούτοις τιμωρούνται με το αυξημένο τιμολόγιο σαν κάθε υπερκαταναλωτής από πολυτέλεια. Ο κοινωνικός αποκλεισμός που υφίσταται μια πολυμελή οικογένεια λόγω φτώχειας είναι πιο έντονος στα αστικά κέντρα σε αντίθεση με τις αγροτικές περιοχές. Στα αστικά κέντρα η οικογένεια παύει να είναι μονάδα παραγωγής και γίνεται μονάδα κατανάλωσης. Επίσης, τα πρότυπα κατανάλωσης, τα έξοδα για είδη διατροφής, για κατοικία, για την εκπαίδευση των παιδιών, και για τις μετακινήσεις είναι μεγαλύτερα από ότι στις αγροτικές περιοχές. Στις αγροτικές περιοχές υπάρχει η δυνατότητα παραγωγής από την ίδια την οικογένεια διαφόρων προϊόντων, η κατοικία είναι συνήθως εξασφαλισμένη και τα πρότυπα κατανάλωσης απαιτούν λιγότερα έξοδα. Επίσης η δυνατότητας βοήθειας από τους συγγενείς είναι πιο εύκολη λόγω των ισχυρότερων δεσμών που υπάρχουν ακόμα σε αυτές τις περιοχές.

Σχετικά με τη δυνατότητα απόκτησης κατοικίας στα αστικά κέντρα για μια πολυμελή οικογένεια, πρέπει να πούμε ότι είναι περιορισμένη λόγω του μεγάλου κόστους που απαιτείται για ένα μεγάλο σπίτι ικανό να στεγάσει πολλά άτομα. Το ίδιο συμβαίνει βέβαια και με τη ενοικίαση κατοικίας.

Οι στερήσεις και οι δυσκολίες για μία πολύτεκνη οικογένεια είναι πολύ μεγάλες και καταβάλουν όλα τα εισοδήματά τους για την ανατροφή των παιδιών τους. Οι αυξημένες οικογενειακές δαπάνες αντιμετωπίζονται από την αγορά αγαθών χαμηλότερης ποιότητας, από αποφυγή σπατάλης των υπαρχόντων, από την αγορά αγαθών σε ποσότητες και με συνεπαγόμενες εκπτώσεις τιμών, από την υπερχρησιμοποίηση ειδών ρουχισμού και ένδυσης καθώς και άλλων διαρκών αγαθών.¹⁴

Όπως είδαμε τα πολυμελή νοικοκυριά έχουν περισσότερες πιθανότητες να ενταχθούν στην κατηγορία των φτωχών και κοινωνικά αποκλεισμένων νοικοκυριών. Ιδιαίτερα έντονος είναι ο κίνδυνος στην περίπτωση όπου τα παιδιά είναι ανήλικα διότι οι δαπάνες είναι μεγαλύτερες και τα έσοδα δεν αυξάνονται εφόσον τα παιδιά δεν βοηθούν οικονομικά την οικογένεια από την εργασία τους.

Η δυσμενής οικονομική κατάσταση των πολυμελών νοικοκυριών που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας περιορίζει τις εκπαιδευτικές επενδυτικές τους ικανότητες, γεγονός που παρέχει συγκριτικά μειονεκτήματα στα παιδιά τους. Τα παιδιά αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα προβλήματα από ότι τα παιδιά των μη φτωχών νοικοκυριών στην επαγγελματική τους αποκατάσταση κάτι το οποίο έχει άμεση επίδραση και στην οικογένεια από οικονομική άποψη. Τα τελευταία χρόνια λόγω του μεγάλου ανταγωνισμού και των αυξημένων απαιτήσεων στην αγορά εργασίας, τα έξοδα για την εκπαίδευση των παιδιών είναι πολύ αυξημένα από την αρχή της εκπαιδευτικής τους σταδιοδρομίας έως και το τέλος. Επιπλέον το τέλος αυτό, δεν μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια λόγω της συνεχούς επιμόρφωσης και ειδίκευσης που απαιτείται για την απόκτηση των απαιτούμενων εφοδίων, γεγονός που επιδρά αυξητικά στα έξοδα της οικογένειας. Ακόμη η καθυστέρηση ένταξης στην αγορά εργασίας των παιδιών

¹⁴ΠΗΓΗ: Παπαηλίας Θ.-Σαπουνάς Γ., "Καταναλωτικά πρότυπα σύμφωνα με το μέγεθος της οικογένειας και κατά αστικότητα", σ.280.

αποτελεί επιπρόσθετο βάρος στην οικογένεια, η οποία πολλές φορές αδυνατεί να αντεπεξέλθει με αποτέλεσμα τα παιδιά να σταματούν το σχολείο προκειμένου να βρουν κάποια απασχόληση και να βοηθήσουν την οικογένειά τους.

Επίσης η υπερσυγκέντρωση των δραστηριοτήτων της μεταυποχρεωτικής εκπαίδευσης στα μεγάλα αστικά κέντρα και κυρίως στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, περιορίζει σημαντικά τις πιθανότητες των νέων από φτωχές οικογένειες να συνεχίσουν στις επόμενες βαθμίδες. Διότι αυξάνεται το άμεσο κόστος που καλούνται να υποστούν τα νοικοκυριά, εφόσον είναι υποχρεωμένα να συντηρούν τα παιδιά τους που αναγκάζονται να μεταναστεύσουν προσωρινά σε άλλες, πέραν του τόπου κατοικίας τους, περιοχές για να σπουδάσουν. Ακόμη και στην περίπτωση που συνεχίζουν σε τοπικό επίπεδο αυξάνεται το έμμεσο κόστος των σπουδών τους, την στιγμή που το διαφυγόν τους εισόδημα, σε σχέση με την μη συνάφεια του περιεχομένου των σπουδών αυτών με τις παραγωγικές ανάγκες της περιοχής τους, είναι ιδιαίτερα υψηλό.¹⁵ Για μια πολυμελή οικογένεια η οποία έχει να καλύψει καταρχήν τις βασικές της ανάγκες οι οποίες είναι πολλές λόγω του μεγάλου αριθμού των παιδιών, τα έξοδα της εκπαίδευσης των παιδιών είναι πολλές φορές δυσβάσταχτα και μπορεί να οδηγήσουν στη φτώχεια και στον κοινωνικό αποκλεισμό, τόσο την οικογένεια όσο και τα παιδιά. Τα παιδιά αποκλείονται από την εκπαίδευση, την αγορά εργασίας και κατ' επέκτασιν και από άλλα κοινωνικά αγαθά τα οποία σχετίζονται με τους δύο αυτούς τομείς. Τα οικονομικά κίνητρα που δίνονται στην πολύτεκνη οικογένεια και οι διευκολύνσεις είναι σχεδόν ασήμαντα και απευθύνονται επιλεκτικά σε νοικοκυριά που έχουν ήδη πολλά παιδιά και συνήθως πολύ χαμηλά εισοδήματα.

¹⁵ΠΗΓΗ: Χρυσάκης Μ., "Κοινωνικός αποκλεισμός και εκπαιδευτικές ανισότητες", στο ΕΚΚΕ, Διαστάσεις του Κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα, κύρια θέματα και προσδιορισμός προτεραιοτήτων πολιτικής, Αθήνα 1999, σ.94, τόμος Α.

Η πολιτεία οφείλει και πρέπει να προστατεύει και να ενισχύει τις πολύτεκνες οικογένειες οι οποίες από την πλευρά τους ενισχύουν, με τον μεγάλο αριθμό των παιδιών τους, το εργατικό δυναμικό της χώρας, τον στρατό και το σύστημα της Κοινωνικής Ασφάλισης μέσω των εισφορών τους ως εργαζόμενοι. Απαιτείται μια πολιτική με ειδικές ρυθμίσεις, φοροαπαλλαγές, οικονομική ενίσχυση, επιδόματα ικανά να βοηθήσουν την φτώχη κυρίως πολύτεκνη οικογένεια, στέγη και κίνητρα για την δημιουργία πολύτεκνων οικογενειών. Τα επιδόματα στις πολύτεκνες οικογένειες μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στη μάχη κατά του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα, διότι οι πολύτεκνες οικογένειες και η φτώχεια είναι χαρακτηριστικά που συνδέονται στενά.

ΠΟΛΥΤΕΚΝΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ & ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελληνική Κοινωνική Ασφάλιση οφείλει να παρέχει στην πολύτεκνη ελληνική οικογένεια την στήριξη που της αρμόζει, δεδομένου της δομής της.

Οι κύριοι φορείς που στηρίζουν οικονομικά τις πολυμελείς οικογένειες είναι ο ΟΓΑ, το ΙΚΑ και ο ΟΕΚ. Συγκεκριμένα ο ΟΓΑ:

1. Ο. Γ. Α.

Ο Ο.Γ.Α αποτελεί τον εθνικό φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης του αγροτικού πληθυσμού της χώρας και τον κύριο μοχλό άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Εποπτεύεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Καλύπτει 2,5 εκ. ασφαλισμένους, καθώς επίσης και ανασφάλιστους υπερήλικες και χορηγεί πολυτεχνικά επιδόματα σε 400.000 οικογένειες ως εντολοδόχος Υπουργείου Υγείας-Πρόνοιας.

Η πολιτεία για να αντιμετωπίσει το δημογραφικό πρόβλημα και να μειώσει την υπογεννητικότητα, παίρνει διάφορα μέτρα, ένα από τα οποία είναι η χορήγηση επιδομάτων και ισόβιας σύνταξης στους γονείς που αποκτούν περισσότερα από δύο παιδιά.

➤ Επίδομα τρίτου παιδιού

Χορηγείται στη μητέρα που έχει ή αποκτά τρίτο παιδί, ποσό για το 2003 47.824δρχ (140,3€) μηνιαίως και καταβάλλεται μέχρι και τη συμπλήρωση του έκτου έτους της ηλικίας του παιδιού. Δίνεται σε όλους τους δικαιούχους ανεξαρτήτως του ύψους του οικογενειακού εισοδήματος και εφόσον όλα τα παιδιά έχουν ή αποκτούν την Ελληνική υπηκοότητα κράτους –μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε περίπτωση τέκνου που αποκτήθηκε χωρίς νόμιμο γάμο η μητέρα του πρέπει να έχει την Ελληνική υπηκοότητα ή την υπηκοότητα κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή να είναι Ελληνίδα το γένος. Ο δικαιούχος και το παιδί το οποίο επιδοτείται θα πρέπει να μένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα. Στον πατέρα χορηγείται το επίδομα αυτό μόνο, όταν η σύζυγός του με την οποία απέκτησε τα τρία παιδιά απεβίωσε ή έχει εγκαταλείψει αυτόν και τα παιδιά.

➤ Πολύτεκνικό επίδομα

Το μηνιαίο επίδομα που καταβάλλεται στην μητέρα που θεωρείται πολύτεκνη κατά τον νόμο 1910/1944 όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 860/1979, αυξάνεται σε 11.956 δρχ από 1.1.2002 για κάθε άγαμο παιδί ηλικίας μέχρι 23 ετών. Το επίδομα αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο των 23.000 δρχ το μήνα.¹⁶

Δικαιούχοι είναι:

- Η μητέρα, που θεωρείται πολύτεκνη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου πρώτου του Ν.1910/1944 όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 860/1979 και ισχύει μέχρι σήμερα, εφόσον έχει άγαμα παιδιά ηλικίας μέχρι και 23 ετών.
- Η μητέρα που θεωρείται πολύτεκνη, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.4 του Ν.1910/1944, όπως ισχύουν σήμερα, χωρίς σύζυγο, αν έχει παιδιά άγαμα ηλικίας μέχρι και 32 ετών και είναι η μόνη υπόχρεος για τη διατροφή αυτών.
- Ο πατέρας που θεωρείται πολύτεκνος, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.5 του άρθρου πρώτου του Ν.1910/1944, όπως ισχύουν σήμερα, εφόσον είναι ανίκανος τελείως για κάθε εργασία ή ανάπηρος πολέμου με ποσοστό ανικανότητας τουλάχιστον 70% και έχει άγαμα παιδιά ηλικίας μέχρι και 23 ετών.

¹⁶ΠΗΓΗ: www.oga.gr/epidomata.

- Ο πατέρας που θεωρείται πολύτεκνος, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου πρώτου του Ν.1910/1944, όπως ισχύουν σήμερα, εφόσον είναι χήρος ή η σύζυγός του είναι ανίκανη τελείως για κάθε εργασία και έχει άγαμα παιδιά ηλικίας μέχρι και 23 ετών .
- Ο πατέρας που θεωρείται πολύτεκνος, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου πρώτου του Ν.1910/1944 , όπως ισχύουν σήμερα , εφ'όσον έχει άγαμα παιδιά ηλικίας μέχρι και 23 ετών, έστω και από διαφορετικούς γάμους έχει δε την αποκλειστική ευθύνη διατροφής των παιδιών αυτών και η μητέρα δεν λαμβάνει οικογενειακό επίδομα κατά τις διατάξεις του άρθρου 63 του Ν.1892/1990, όπως ισχύουν σήμερα.
- Τα ορφανά παιδιά και από τους δύο γονείς, που θεωρούνται πολύτεκνα σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου πρώτου του Ν. 1910/1944 , όπως ισχύουν σήμερα, εφόσον είναι τουλάχιστον τρία, αποτελούν, μόνα τους ίδια οικογένεια, δεν έχουν ίδιους πόρους ζωής κατά το χρόνο θανάτου του τελευταίου γονέα, το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα είναι ανεξαρτήτου ύψους μετά την αναγνώριση της πολυτεκνικής ιδιότητας (Ν.2972/2001 άρθρο 50).

Τα ανωτέρω οικογενειακά επιδόματα, καταβάλλονται στον πατέρα ή τα ορφανά τέκνα ανεξάρτητα από κάθε άλλο επίδομα, μισθό, σύνταξη, αμοιβή, αποζημίωση κ.λ.π, εκτός αν διαφορετικά ορίστηκε ανωτέρω. Σε περίπτωση οριστικής διακοπής της συγκατοίκησης των τέκνων με τον πατέρα λόγω υπαιτίου εγκατάλειψης τους από αυτόν ή λόγω θανάτου του, το οικογενειακό επίδομα, το οποίο ελάμβανε ο πατέρας καταβάλλεται σε όποιον έχει την κύρια ή αποκλειστική ευθύνη της διατροφής των παιδιών.

Μετά την ισχύ του νέου Ν.2972/2001 δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση ή συνέχιση καταβολής των παραπάνω επιδομάτων στους δικαιούχους, το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα, να μην υπερβαίνει το ποσό των 8 εκ. δρχ, έτσι το επίδομα καταβάλλεται σε όλους τους δικαιούχους ανεξάρτητα από το ύψος του οικογενειακού εισοδήματός τους. Προσαυξάνεται κατά 500.000 δρχ για κάθε παιδί, πέραν του τέταρτου, άγαμο και μέχρι 23 ετών. Η προσαύξηση δεν ισχύει στην περίπτωση των απορφανισθέντων παιδιών.

Επίσης, άλλη απαραίτητη προϋπόθεση για την χορήγηση των ανωτέρω επιδομάτων είναι οι δικαιούχοι και τα παιδιά τα οποία λαμβάνονται υπόψη για τη θεμελίωση του δικαιώματος λήψης των παροχών, να έχουν την Ελληνική υπηκοότητα κράτους μέλους της Ε.Ε και να μένουν νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα.

Σε αυτή την περίπτωση της χορήγησης του πολυτεχνικού επιδόματος, βλέπουμε ότι ο Ο.Γ.Α μεριμνά τόσο για μονογονεϊκές οικογένειες (άγαμες μητέρες, χωρισμένες, χήρες), όσο και για την ευαίσθητη ομάδα ατόμων με ειδικές ανάγκες (ανάπηροι). Βεβαίως το ποσό το οποίο καταβάλλεται είναι σαφώς ανεπαρκές.

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΠΟΛΥΤΕΚΝΙΚΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ	ΥΨΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 2003	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Επίδομα τρίτου παιδιού	140,35 (47.824δρχ)	Κρατικός προϋπολογισμός
Πολυτεχνικό Επίδομα	35,09 (11.959 δρχ)	Κρατικός προϋπολογισμός

ΠΗΓΗ: www.oga.gr/epidomata

1.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ Ο.Γ.Α.

Η προτεραιότητα που δίνεται στις μεγάλες οικογένειες είναι φανερή στα θεσμοθετημένα οικογενειακά επιδόματα που προβλέπουν, επίδομα για το τρίτο παιδί μέχρι την ηλικία των έξι ετών, και το επίδομα για τις πολύτεκνες μητέρες. Όπως είναι γνωστό, οι μεγάλες οικογένειες αντιμετωπίζουν την απειλή της φτώχειας και έχουν ιδιαίτερα ανάγκη βοήθειας λόγω του μεγάλου αριθμού των παιδιών που έχουν. Η χορήγηση του επιδόματος τρίτου παιδιού και του πολυτεκνικού επιδόματος στην πολύτεκνη μητέρα, είναι βεβαίως θετικά αλλά φαίνεται πως δεν αρκούν για την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων, δηλαδή την ουσιαστική ενίσχυση του εισοδήματος των οικογενειών και την αλλαγή της πτωτικής πορείας του δείκτη γεννήσεων. Αυτό διότι τα ποσά που δίνονται είναι ανεπαρκή σε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες.

Τα επιδόματα αυτά δίνονται χωρίς έλεγχο εισοδήματος, το οποίο είναι ενδεικτικό στοιχείο της πολιτικής που ακολουθείται υπέρ της αύξησης του αριθμού γεννήσεων, αφού η παρατηρούμενη μείωση του αριθμού των γεννήσεων ήταν και ο κύριος λόγος καθιέρωσης των επιδομάτων.

Επίσης όπως είδαμε οικογενειακά επιδόματα δεν χορηγούνται από τον Ο.Γ.Α σε όλες τις οικογένειες (μονογονεικές, οικογένειες με δύο παιδιά), παρά μόνο για τις πολύτεκνες και για αυτές που έχουν τρία παιδιά. Γεγονός που δείχνει ότι αυτός ο ασφαλιστικός οργανισμός δεν καλύπτει το σύνολο των αγροτικών οικογενειών.

Οι αγρότες αποτελούν μια μεγάλη μερίδα του εργατικού δυναμικού στην Ελλάδα και είναι μια ομάδα που παρουσιάζει υψηλά ποσοστά πολυτεκνικών οικογενειών καθώς και φτώχειας. Έτσι αν λάβουμε υπόψη αυτό το γεγονός, σε συνάρτηση με την έλλειψη οικογενειακού επιδόματος, επιδομάτων που να καλύπτουν όλες τις μορφές των οικογενειών και το χαμηλό ύψος των επιδομάτων που χορηγεί ο Οργανισμός, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι

οικονομικές αυτές ενισχύσεις της οικογένειας είναι ανεπαρκείς και ποσοτικά και ποιοτικά. Επίσης ο στόχος της πολιτικής αυτής για αύξηση της γεννητικότητας, δεν επιτυγχάνεται με τόσο χαμηλά πολυτεκνικά επιδόματα. Βέβαια το χαμηλό ύψος της στήριξης αυτής έγκειται και στο γεγονός ότι, από ανταποδοτικής πλευράς οι εισφορές που καταβάλλονται στον Ο.Γ.Α από τους ασφαλισμένους είναι σαφώς οι μικρότερες που υπάρχουν σε σχέση με τα άλλα ταμεία, άρα και οι παροχές κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα. Επίσης ένας ακόμα λόγος είναι και ότι ο Ο.Γ.Α λειτουργεί ως εντολοδόχος του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας για τα πολυτεκνικά επιδόματα και έχουν χαρακτήρα προνοιακό, οπότε μοιραία δεν θα μπορούσαν να είναι ιδιαίτερα υψηλά.

2. Ο.Α.Ε.Ε (Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών Ν.2676/99 υπό Ενοποίηση Ταμεία Τ.Ε.Β.Ε, ΤΑΕ, ΤΣΑ)

Οι παροχές του οργανισμού αυτού προς την οικογένεια είναι πολύ λίγες. Ο οργανισμός επικεντρώνεται περισσότερο στην παροχή συντάξεων προς τους ασφαλισμένους του.

Γενικά η ασφάλιση του Ο.Α.Ε.Ε αποδεικνύεται ελλιπής, αφού για την κάλυψη της οικογένειας δεν προβλέπει κανένα επίδομα. Πουθενά δεν γίνεται πρόβλεψη εντονότερης προστασίας για ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και μορφές οικογένειας που συνήθως πλήττονται από τον κοινωνικό αποκλεισμό (πολύτεκνοι κα.).

3. Ι.Κ.Α

Οι χορηγούμενες από το ΙΚΑ παροχές σε χρήμα και επιδόματα, αποβλέπουν να ενισχύσουν οικονομικά τους ασφαλισμένους, τους

συνταξιούχους και τα μέλη της οικογενείας τους, ώστε να εξασφαλίσουν ένα ελάχιστο όριο συντήρησης.

Ο ΟΑΕΔ χορηγεί παροχές ασφάλισης στους δικαιούχους (οικογενειακά επιδόματα κτλ.) μέσω της ασφάλισης στο ΙΚΑ..

Στην κοινωνική ασφάλιση της χώρας μας οι αυτοτελείς παροχές οικογενειακών βαρών απονέμονται από τον Διανεμητικό λογαριασμό οικογενειακών επιδομάτων (Δ.ΛΟ.Ε.Μ). Ο κοινωνικός κίνδυνος που καλύπτεται με τις παροχές Δ.ΛΟ.Ε.Μ είναι η οικονομική επιβάρυνση του ασφαλισμένου μισθωτού από το κόστος συντηρήσεως των ανήλικων παιδιών του.

Ο στόχος του ΟΑΕΔ με την χορήγηση των οικογενειακών επιδομάτων είναι η άμβλυνση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων, αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος, καθώς επίσης και η ενίσχυση του οικογενειακού εισοδήματος, ιδιαίτερα των οικογενειών με μεγάλα οικογενειακά βάρη.

Οι εισφορές του Δ.ΛΟ.Ε.Μ συνεισπράττουνται με τις υπέρ του ΙΚΑ εισφορές, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων της νομοθεσίας του ΙΚΑ..

Όπως έχει διαπιστωθεί τα επιδόματα Δ.ΛΟ.Ε.Μ δεν εκπληρώνουν τους στόχους που θέτουν και που είναι η αύξηση της γεννητικότητας και η ενίσχυση του οικογενειακού επιδόματος. Αυτό γιατί το επίδομα που χορηγείται για τα παιδιά ακόμα και με τις προσαυξήσεις που γίνονται για τους πολύτεκνους, δεν προσεγγίζει το πραγματικό κόστος ανατροφής των παιδιών και έτσι δεν ενθαρρύνεται και η τεκνοποίηση.

Οι οικογένειες που θεωρούνται πολύτεκνες κατατάσσονται στις περιπτώσεις έντονης κοινωνικής και οικονομικής ανάγκης και αντιμετωπίζονται κατά προτεραιότητα. Βέβαια εκτός της κλιμάκωση ευνοϊκών ρυθμίσεων που γίνεται βάση τον αριθμό των παιδιών , δεν υπάρχουν άλλες ειδικές ρυθμίσεις για τους πολύτεκνους.

Δεν δικαιούνται οικογενειακά επιδόματα τα παιδιά των ανασφάλιστων

εργαζομένων και των αγροτών. Δικαιούνται αυτοί οι οποίοι είναι ασφαλισμένοι στο Ι.Κ.Α και τα λαμβάνουν μέσω του Δ.ΛΟ.Ε.Μ. Όμως οι αγρότες αποτελούν μεγάλη μερίδα του εργατικού δυναμικού στην Ελλάδα και είναι μία ομάδα που παρουσιάζει υψηλά ποσοστά πολύτεκνων οικογενειών καθώς και φτώχειας, εντούτοις στερείται των οικογενειακών επιδομάτων του παραπάνω οργανισμού αφού τα επιδόματα τα παίρνουν μόνο οι μισθωτοί.

4. Ο.Ε.Κ (Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας)

Είναι ο κύριος φορέας στήριξης της κοινωνικής κατοικίας στην Ελλάδα. Αποτελεί όργανο άσκησης κοινωνικής στεγαστικής πολιτικής και κοινωνικής προστασίας για μία διεύρυνση της οικογένειας στη βάση της συμβίωσης, λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική κατάσταση των οικογενειών και τις συνθήκες στέγασης αυτών. Δικαιούχοι του Ο.Ε.Κ είναι και οι πολύτεκνοι μέσα στα πλαίσια των προγραμμάτων του και έχουν βάση κανονισμού προτεραιότητα.

Τα ειδικά προγράμματα πολυτέκνων είναι άτοκα δάνεια για κατοικία, καθώς και έτοιμες κατοικίες. Στο δανειοδοτικό πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου, η διάρκειά του έχει ισχύ από τις 15/03/2002 έως 15/03/2004 και σε αυτό μπορούν να συμμετάσχουν όλοι οι εργατοϋπάλληλοι και συνταξιούχοι ασφαλισμένοι σε Οργανισμό κύριας ασφάλισης μισθωτών, εφόσον πληρούν τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στον κανονισμό του Ο.Ε.Κ. Επίσης μπορούν να συμμετέχουν οι πολύτεκνοι, εφόσον δεν έχουν ενταχθεί στο ειδικό πρόγραμμα πολυτέκνων για τη χορήγηση άτοκου δανείου αγοράς.

Τα δάνεια χορηγούνται από στεγαστικά κεφάλαια των τραπεζών και εξοφλούνται σε 15 χρόνια σε μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις. Ο Ο.Ε.Κ, επιδοτεί το επιτόκιο αυτών των δανείων για 9 χρόνια παράλληλα με το δημόσιο, που επιδοτεί το ίδιο επιτόκιο για 7,5 χρόνια. Το επιτόκιο επί του οποίου

υπολογίζονται οι επιδοτήσεις, είναι το εκάστοτε ισχύον κυμαινόμενο επιτόκιο των τραπεζών για στεγαστικά δάνεια. Το ύψος του χορηγούμενου δανείου και το αντίστοιχο ποσοστό επιδότησης στο επιτόκιο, υπολογίζεται με βάση το καθαρό οικογενειακό εισόδημα και τον αριθμό των προστατευόμενων παιδιών των δικαιούχων.

Στο ανωτέρω πρόγραμμα του Ο.Ε.Κ εντάσσονται, με ευνοϊκότερες προϋποθέσεις, κάποιες ειδικές κατηγορίες ασφαλισμένων. Όλοι οι ενδιαφερόμενοι και δικαιούχοι του στεγαστικού προγράμματος του Ο.Ε.Κ, μπορούν να απευθυνθούν και να υποβάλλουν αιτήσεις στα κατά τόπους περιφερειακά γραφεία του Οργανισμού, που λειτουργούν σε κάθε νομό.¹⁷

Εντούτοις, στο Ν. Αχαΐας και συγκεκριμένα στην περιοχή Πατρών παρατηρείται η έκφραση παραπόνων εκ μέρους συμπολιτών πολυτέκνων τόσο για την εκ μέρους του Ο.Ε.Κ επιχειρούμενη με αναγκαστική εκτέλεση είσπραξη των οφειλόμενων δανείων, όσο και για την τακτική του συλλόγου δανειοληπτών από τον Ο.Ε.Κ να συνιστά στα μέλη του την μη πληρωμή των δανείων.

Ο Πρόεδρος της Πολυτεκνικής Οργάνωσης έχει ζητήσει και έχει πετύχει τη ρύθμιση των οφειλών υπολοίπων δανείων που οι δανειολήπτες, κυρίως πολύτεκνοι λόγω αντικειμενικής αδυναμίας δεν εξόφλησαν εξ αιτίας της απολύσεως των εργαζομένων από μεγάλες βιομηχανικές μονάδες της περιοχής. Όμως από αυτό το σημείο μέχρι του σημείου οι εκπρόσωποι του σωματείου δανειοληπτών συνειδητά παροτρύνουν τους δανειολήπτες-μέλη τους να μην εξοφλούν τις δόσεις των δανείων του Ο.Ε.Κ, υπάρχει μεγάλη απόσταση και η τακτική αυτή αποδεικνύεται εγκληματική.

Είναι πρωτοφανές και απορίας άξιο πώς είναι δυνατόν να υπάρχουν σωματεία, στα οποία εγγράφονται όσοι λάβουν δάνειο από τον Ο.Ε.Κ ή το Δημόσιο (Υπουργείο Πρόνοιας) και ο σκοπός των σωματείων αυτών, που ασφαλώς δεν περιλαμβάνεται στο εγκριθέν από το Πρωτοδικείο καταστατικό

¹⁷ΠΗΓΗ:www.disabled.gr/eidhseis 22-04-2003, σ.2.

τους, είναι η με κάθε μέσο αποφυγή εξόφλησης των δανείων υπό των μελών τους. Ένα μεγάλο μέρος από τα κεφάλαια του Ο.Ε.Κ, που χορηγεί τα δάνεια είναι χρήματα που προέρχονται από εισφορές των εργαζομένων, αυτό όμως δε σημαίνει ότι θα πρέπει να τα καρπούνται μόνο ορισμένοι εργαζόμενοι που είχαν την τύχη να λάβουν δάνειο και για τους υπολοίπους να απομένει απλώς η προσδοκία και μόνο. Οι πολύτεκνοι είχαν αγωνία, ανησυχία και παράπονο για την πολιτική και τους στόχους των εκπροσώπων του ως άνω αναφερόμενου σωματείου, οι οποίοι τους πήραν στο λαιμό τους αφού τους συνιστούσαν να μη πληρώσουν δραχμή από τα δάνεια, γιατί θα χαριστούν με αποτέλεσμα να αντιμετωπίσουν το ενδεχόμενο να χάσουν τα σπίτια τους.

Η νοοτροπία που καλλιεργήθηκε κατά καιρούς από την τακτική των εκάστοτε εκπροσώπων του ως άνω σωματείου δεν είναι διόλου νοητή για τους υπόλοιπους εργαζομένους, οι οποίοι βλέπουν να αμείβονται οι κακοπληρωτές και ασυνεπείς και αναμένουν καρτερικά και πολλές φορές χωρίς ελπίδα υλοποίησης ενός ονείρου μιας ζωής. Γιατί όσο οι δανειολήπτες δεν εξοφλούν τα ληφθέντα δάνεια άλλο τόσο μετατοπίζεται, ουσιαστικά απομακρύνεται ο χρόνος χορηγήσεως δανείων στους υπόλοιπους αναμένοντες. Όμως όσοι δεν εξοφλούν τα ληφθέντα δάνεια ενεργούν αντισυμβατικά, παράνομα και από εγωιστική διάθεση εμφορούμενοι.

Βέβαια η κατοικία είναι κοινωνικό αγαθό και έτσι πρέπει να αντιμετωπίζεται και όχι εμπορεύσιμο είδος εκμετάλλευσης, όμως από τη στιγμή που αποδέχεται κάποιος μια δανειακή σύμβαση και αναλαμβάνει την υποχρέωση εξόφλησης σε ορισμένο χρόνο δεν νομιμοποιείται ηθικά να θεωρεί τα χρήματα του δανείου «δανεικά και αγύριστα».¹⁸

¹⁸ΠΗΓΗ:Μαργαρίτη Λ., Χωρίς φόβο με...πάθος, Πάτρα 2002, σ.192.

4.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ελληνική οικογένεια αντιμετωπίζει μεγάλες πιέσεις, οι οποίες αλλάζουν τη δομή και τη μορφή της, ενώ η Ελληνική Κοινωνική Ασφάλιση αδυνατεί να παρέχει την απαιτούμενη στήριξη.

Η κάλυψη των πολύτεκνων οικογενειών παρουσιάζεται ανεπαρκής, αφού τα επιδόματα τα οποία δίνονται είναι μικρά και δεν μπορούν να καλύψουν παρά ένα ελάχιστο μέρος των εξόδων αυτής της οικογένειας. Ο αριθμός των πολύτεκνων οικογενειών αντί να αυξάνεται, μειώνεται. Τα ποσοστά φτώχειας που παρουσιάζουν σύμφωνα με μελέτες που έχουν γίνει στην Ελλάδα, είναι τα μεγαλύτερα σε σχέση με τα μικρότερα σε μέγεθος νοικοκυριά και ο κίνδυνος της φτώχειας αυξάνεται καθώς αυξάνονται τα εξαρτώμενα μέλη και ιδιαίτερα τα παιδιά. Επομένως καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η μέχρι τώρα εφαρμοζόμενη πολιτική είναι ανεπαρκής.

Επιπλέον τα επιδόματα τα οποία θεσμοθετήθηκαν για τις πολύτεκνες οικογένειες δεν έχουν μόνο στόχο να καλύψουν τις αυξημένες ανάγκες αυτών των οικογενειών αλλά επίσης να βοηθήσουν και στη μείωση της υπογεννητικότητας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ο.Γ.Α ο κυριότερος λόγος καθιέρωσης των επιδομάτων και συντάξεων για τις πολύτεκνες μητέρες είναι η αύξηση της γονιμότητας, για αυτό και σύμφωνα με την τελευταία ισχύουσα νομοθεσία τα επιδόματα αυτά δίνονται χωρίς έλεγχο του εισοδήματος. Αυτό από τη μία πλευρά δίνει κίνητρα στις ασθενέστερες οικογένειες να αποκτήσουν παιδιά, οι οποίες είναι και αυτές που έχουν συνήθως και τα περισσότερα παιδιά στην σύνθεσή τους. Αυτοί που έχουν υψηλά εισοδήματα δεν έχουν πολλά παιδιά, διότι εκτός του ότι επιθυμούν να παρέχουν στα παιδιά τους όσο περισσότερα αγαθά γίνεται, ακόμη επιθυμούν να ικανοποιήσουν και άλλες ανάγκες τους ανεξάρτητες από την απόκτηση παιδιών.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΧΑΪΑΣ

Το δημογραφικό πρόβλημα στην Αχαΐα παρουσιάζεται με δύο μορφές: Η μία με τη μείωση του αγροτικού πληθυσμού και με την παράλληλη αύξηση των ατόμων μεγάλης ηλικίας, και η άλλη με την αύξηση του πληθυσμού της πόλεως των Πατρών και της περιοχής της.

Ένας σοβαρός παράγοντας που επέδρασε στη μείωση του πληθυσμού αυτού ήταν το μεταναστευτικό ρεύμα της περιόδου των ετών 1960-1976, κατά την οποία εγκατέλειψαν την Αχαΐα για μόνιμη εγκατάσταση σε χώρες της αλλοδαπής 17.620 άτομα με ποσοστό 1,6% της συνολικής μεταναστεύσεως των Ελλήνων της αντίστοιχης χρονικής περιόδου.

Η μετανάστευση αυτή είχε σοβαρές αρνητικές εθνικές, κοινωνικοοικονομικές και δημογραφικές επιπτώσεις. Πέρα από την εξωτερική μετανάστευση είχαμε και συνεχίζουμε να έχουμε στην περιοχή της Αχαΐας το φαινόμενο της εσωτερικής μετανάστευσης, η οποία εκδηλώθηκε με τη μορφή της αστυφιλίας.

Η ανεπάρκεια αγροτικού κλήρου και κατ' επέκταση αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων και η διάθεση για ευνοϊκότερες συνθήκες στέγασης και εργασίας δημιουργούν τις προϋποθέσεις για μόνιμη εγκατάσταση των κατοίκων ορεινών περιοχών στην πόλη των Πατρών. Έτσι το ρεύμα παλαιών οικογενειών της πόλεως προς την Αθήνα και το κενό που δημιούργησε καλύφθηκε από εσωτερικούς μετανάστες των ορεινών περιοχών καθώς επίσης και των Ιονίων νήσων.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι κατά την πενταετία 1966-1971 μετακινήθηκαν από την Αχαΐα 24.606 άτομα προς την Αθήνα κυρίως αλλά και στο εξωτερικό και εγκαταστάθηκαν σε αυτή από άλλες περιοχές της χώρας 20.960 άτομα, δηλαδή 3.100 άτομα εγκατέλειψαν οριστικά την Αχαΐα κατά την ως άνω χρονική περίοδο.

Κατά την απογραφή του έτους 1981 η Αχαΐα αριθμούσε 275.193 άτομα,

ενώ κατά την απογραφή του έτους 1991, 297.318. Στη δεκαετία αυτή σημειώθηκε μια αύξηση 8,83%.

Παρότι υπάρχει στο συνολικό πληθυσμό της Αχαΐας μια μικρή αύξηση, οι γεννήσεις χρόνο το χρόνο μειώνονται και αυτό αποδεικνύεται από τον αριθμό των παιδιών που φοιτούν κάθε χρόνο στο Δημοτικό Σχολείο. Συγκεκριμένα στο σχολικό έτος 1990-1991 φοιτούσαν στο Δημοτικό Σχολείο στη Αχαΐα 26.678 μαθητές, ενώ στο σχολικό έτος 1997-1998 ο αριθμός αυτός περιορίστηκε στους 19.880 μαθητές. Δηλαδή σε μία επταετία ο συνολικός αριθμός των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου μειώθηκε κατά 6.798, όσος δηλαδή και ο πληθυσμός μιας επαρχιακής πόλεως. Γεγονός λίαν ανησυχητικό το ότι εντός της δεκαετίας που πέρασε καταργήθηκαν στην Αχαΐα 36 μονοθέσια Δημοτικά Σχολεία στην επαρχία Καλαβρύτων.¹⁹

Πέρα από τις καταργήσεις αυτών των σχολείων έχουν εν τω μεταξύ γίνει και συγχωνεύσεις σχολείων εξ αιτίας της αδυναμίας λειτουργίας των αυτοτελώς λόγω έλλειψης μαθητών. Για να γίνει περισσότερο αισθητό το πρόβλημα, σημειώνουμε ότι στην δεκαετία του 1970 μόνο στην επαρχία Καλαβρύτων λειτουργούσαν 120, ενώ σήμερα τα μονοθέσια και τα διθέσια στην ίδια περιοχή ανέρχονται στα 19.

Το συμπέρασμα είναι ότι η ορεινή Αχαΐα αφανίζεται. Τα νέα ζευγάρια δεν παραμένουν στα χωριά τους. Όσοι από τους νέους επιθυμούν να παραμείνουν, δεν βρίσκουν γυναίκες για να δημιουργήσουν οικογένεια. Οι γυναίκες και τα νέα ζευγάρια αναζητούν τις ανέσεις που προσφέρει η πόλη. Αλλά και εκείνα που έρχονται στην πόλη αποφεύγουν να κάνουν παιδιά ή τουλάχιστον αποφεύγουν να κάνουν πολλά παιδιά. Στην Αχαΐα τα ζευγάρια που αποφασίζουν να κάνουν γάμο συνεχώς μειώνονται. Οι νέοι που τελικά φθάνουν στο γάμο προτιμούν να κάνουν πιο άνετη τη διαβίωσή τους. Προτιμούν να εξοπλίσουν τεχνολογικά το σπίτι τους παρά να κάνουν παιδί. Στην περίπτωση που

¹⁹ ΠΗΓΗ:Μαργαρίτης Λ., "Χωρίς φόβο με...πάθος", Πάτρα 2002, σ.187.

αποκτήσουν ένα παιδί, αρκούνται σε αυτό, με αποτέλεσμα να του δημιουργήσουν μελλοντικά προβλήματα στην ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του.

Η πολιτεία αν και γνωρίζει το πρόβλημα που αντιμετωπίζει συνολικά η χώρα μας και φυσικά η Αχαΐα, δεν έχει υλοποιήσει ακόμα το πόρισμα της διακομματικής επιτροπής της Βουλής για την επίλυση του Δημογραφικού από το 1993, ενώ τα λαμβανόμενα μέτρα κατά καιρούς από τις διάφορες Κυβερνήσεις θεωρούνται αναποτελεσματικά και αποσπασματικά.

ΛΗΨΗ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ

Όπως είναι γνωστό η χώρα μας αντιμετωπίζει οξύ δημογραφικό πρόβλημα. Οι δημογραφικοί μας δείκτες παρουσιάζουν αναμφισβήτητα επικίνδυνη κάμψη με αποτέλεσμα το δημογραφικό πρόβλημα, δεδομένων και των γεωπολιτικών συγκυριών να εξελίσσεται σε μείζον εθνικό πρόβλημα.

Η διακομματική κοινοβουλευτική επιτροπή που συγκροτήθηκε για τη μελέτη του δημογραφικού προβλήματος, διατύπωσε συγκεκριμένες προτάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Ειδικότερα:

1) Επέκταση διατάξεων περί πολυτέκνων.

Με τις διατάξεις του άρθρου 63 του Ν. 1892/1990 χορηγήθηκε ένα αξιόλογο επίδομα για το τρίτο παιδί , επίδομα που καταβάλλεται μέχρι της συμπλήρωσης του τρίτου έτους της ηλικίας του.

Μόνο η χορήγηση του ειδικού αυτού επιδόματος δεν αρκεί για να αποφασίσουν οι Έλληνες γονείς να αποκτήσουν τρίτο παιδί. Χρειάζονται ισχυρότερα κίνητρα και κίνητρα ως τα πλέον ενδεδειγμένα είναι τα προνόμια που αναγνωρίζει εκάστοτε η πολιτεία χάριν των πολύτεκνων οικογενειών περί των οποίων ο Ν. 1910/1944, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε.

Σε Έλληνες γονείς που αποκτούν το τρίτο τέκνο μετά την 01/01/95 επεκτείνονται οι ευεργετικές περί πολυτέκνων διατάξεις κατά τα ειδικότερα οριζόμενα Προεδρικά Διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Οικονομικών και τυχόν άλλου συναρμόδιου Υπουργού.

2) Διάρκεια χορηγήσεως επιδόματος τρίτου παιδιού.

Το επίδομα για το τρίτο παιδί που θα αποκτηθεί από Έλληνες γονείς θα καταβάλλεται μέχρι της συμπλήρωσεως του 12^{ου} έτους της ηλικίας του και όχι μέχρι της συμπλήρωσης του 3^{ου} έτους.

Το ύψος του επιδόματος για το πέμπτο παιδί που αποκτήθηκε μετά την 01/01/95 θα αναπροσαρμόζεται σταδιακά μέχρις ότου εξομοιωθεί με το ύψος των μηνιαίων αποδοχών του ανειδίκευτου εργάτη.

Για κάθε παιδί πέραν του τρίτου παιδιού που θα γεννηθεί μετά την 01/01/95 χορηγείται επίδομα διπλάσιο από το επίδομα του τρίτου παιδιού μέχρι συμπλήρωσεως του 18^{ου} έτους της ηλικίας του ή του 21^{ου} έτους εφόσον σπουδάζει .

3) Κατοικία – Ενοίκιο.

Έχει καταμετρηθεί ότι ένας βασικός ανασχετικός παράγων των νέων να συνάπτουν γάμο και πολύ περισσότερο να αποκτήσουν περισσότερα του ενός παιδιά ,είναι η δυσχέρεια να αποκτήσουν στέγη.

Σε Έλληνες γονείς που είναι οικονομικά αδύνατοι, χορηγείται από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας επαρκής και κατάλληλη κατοικία δωρεάν. Αν η χορήγηση κατοικίας είναι δυσχερής χορηγείται σε αυτούς το αντίστοιχο ποσό για την αγορά ή ανέγερση επαρκούς και κατάλληλου κατοικίας ή επιδοτείται το ενοίκιο για μίσθωση κατοικίας.

4) Επίδομα σπουδών.

Είναι γνωστό ότι οι νέοι αναβάλλουν ή αποφεύγουν την τέλεση γάμου όταν είναι σπουδαστές για τον κυριότερο λόγο ότι είναι δυσβάστακτα τα έξοδα γάμου όταν συντρέχουν με έξοδα σπουδών, ενώ νέοι γονείς με ανήλικα παιδιά επιφορτισμένοι ήδη με το βάρος του γάμου δεν μπορούν να επιφορτισθούν περισσότερα με έξοδα σπουδών.

Σε οικονομικά αδύνατους Έλληνες σπουδαστές Τ.Ε.Ι. ή Α.Ε.Ι ή

ισότιμων αυτών Σχολών της ημεδαπή που είναι γονείς τριών τουλάχιστον ανήλικων παιδιών και που απέκτησαν το τρίτο παιδί χορηγείται επίδομα σπουδών καθ' όλο το διάστημα των σπουδών τους.

5) Μετάθεση- Συνυπηρέτηση.

Έλληνες σύζυγοι-γονείς υπάλληλοι του δημοσίου ή του ευρύτερου δημοσίου τομέα δικαιούνται κατά απόλυτη προτεραιότητα μετάθεσης σε υπηρεσίες του τόπου των ειδικότερων οικονομικών τους συμφερόντων.

6) Γονική άδεια.

Δικαιούνται οι γονείς με τρία τουλάχιστον ανήλικα παιδιά άδεια απουσίας εκ της εργασίας τους μετ' αποδοχών και για χρονικό διάστημα δύο (2) τουλάχιστον ετών από τον τοκετό.

7) Ελάχιστο εισόδημα.

Καταβάλλεται στους οικονομικά αδύνατους και άνεργους γονείς το μηνιαίο ποσό που είναι ίσο με 15 μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη.

8) Αμειβόμενα σεμινάρια.

Μετά την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κυρίως τα τελευταία χρόνια πολλά προγράμματα εκπαιδευτικά ή συνεχιζόμενης εκπαίδευσης ή κατάρτισης επαγγελματικής, αμειβόμενα εφαρμόζονται σε όλη τη χώρα. Σε αυτά τα προγράμματα θα προτιμούνται κατ' απόλυτη προτεραιότητα γονείς με τρία τουλάχιστον ανήλικα παιδιά.

9) Προγράμματα για νέους αγρότες.

Είναι γνωστό ότι η ελληνική επαρχία έχει απογυμνωθεί από νέους. Οι αγροτικές και ημιαστικές περιοχές έχουν πληγεί από την αστυφιλία και την εξωτερική και εσωτερική μετανάστευση. Το Υπουργείο Γεωργίας καλείται να

εκπονήσει ειδικά προγράμματα για να κρατήσει τους Έλληνες νέους κοντά στη γη και μάλιστα τους αγρότες ηλικίας μέχρι 30 ετών γονείς με τρία ανήλικα παιδιά.

10) Τεχνητή γονιμοποίηση.

Ο σύγχρονος τρόπος ζωής, το άγχος και πολλές άλλες αιτίες αυξάνουν συνεχώς τα ποσοστά στειρότητας των νέων. Η τεχνητή γονιμοποίηση είναι πολλές φορές λύση στο πρόβλημα απόκτησης παιδιών. Πολλές φορές είναι πολυδάπανη και τα νέα ζευγάρια αδυνατούν να πληρώσουν εξ ιδίων. Η λύση που μένει είναι να καλύπτουν τα έξοδα οι ασφαλιστικοί οργανισμοί όπως άλλωστε σήμερα συμβαίνει στο ΙΚΑ και σε ανασφάλιστους να τα καλύπτει το κράτος.

11) Ημερήσια φύλαξη βρεφών και νηπίων.

Ένας βασικός ανασχετικός παράγων για την απόκτηση παιδιών από νέους γονείς είναι η δυσχέρεια εξεύρεσης τρόπων φύλαξης αυτών κατά τον χρόνο της εργασίας των γονέων και ειδικά της μητέρας.

Εξάλλου η ανεπάρκεια των Παιδικών Σταθμών είναι γνωστή. Γίνονται προσπάθειες αυξήσεως συνεχώς των ρυθμών τους και εισήχθησαν νέα προγράμματα όπως το πρόγραμμα ΜΗΔΑ (φύλαξη παιδιών από μητέρες), όμως το πρόβλημα εξακολουθεί να υπάρχει. Είναι απαραίτητη η πλήρης καταγραφή των αναγκών και ο προγραμματισμός πλήρους καλύψεως των αναγκών μέσα σε μία διετία, ενώ το τρίτο παιδί από 01/01/95 εισάγεται ως υπεράριθμο σε κρατικούς παιδικούς και νηπιακούς σταθμούς.

12) Απογραφή οικογενειών.

Για πρώτη φορά νόμος υποχρεώνει για απογραφή της κατάστασης της ελληνικής οικογένειας και κυρίως σε ότι αφορά τη δομή, τη μορφή, τη σύνθεσή της, το εισόδημα και τους συνεισφέροντες σε αυτό και τα εξειδικευμένα

προβλήματα αυτής.

13) Προγεννητικός έλεγχος.

Για την καταβολή οποιουδήποτε επιδόματος εξ οποιασδήποτε πηγής σε έγκυο, θα πρέπει να προσκομίζεται από την ενδιαφερόμενη ιατρική βεβαίωση εξέτασής της, μετά τη συμπλήρωση του τρίτου, πέμπτου και έβδομου μηνός της κύησης.

14) Αποιδρυματοποίηση απροστάτευτων ανηλίκων.

Απροστάτευτοι ανήλικοι που περιθάλπονται σε κάθε μορφής ίδρυμα πρέπει με μέριμνα και ευθύνη των Διοικήσεων των φορέων αυτών να προωθηθούν προς υιοθεσία ή τοποθέτηση προσωρινά σε ανάδοχο οικογένεια.

Πρόεδρος και μέλη Διοικήσεων των ως άνω φορέων αν παραβιάσουν, επέχουν ποινικής ευθύνης και πρόστιμο 5 εκ. δρχ. εισπραττόμενο υπέρ του λογαριασμού Α Κοινωνικών βοθηείων του Ν.Δ. 571973.

15) Σύσταση Ινστιτούτου Δημογραφικών μελετών και ερευνών (Ι.Δ.Μ.Ε).

Το Ι.Δ.Μ.Ε συντονίζει τις μελέτες που αφορούν την εξέλιξη του πληθυσμού της Ελλάδας, Στελεχώνεται με επιστημονικό προσωπικό και κυρίως Δημογράφους, Οικονομολόγους, Κοινωνιολόγους, Στατιστικολόγους, Ιατρούς, ειδικευμένους επιστήμονες στην Πληροφορική, Γεροντολογία και στην ανάπτυξη Αστικού και Περιφερειακού Σχεδιασμού.²⁰

²⁰ΠΗΓΗ: Πάλλη – Πετραλιά Φ., Η άτεκνη χώρα, Αθήνα 1994, σ.107.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η πολύτεκνη οικογένεια αντιμετωπίζει δυσκολίες, λόγω του μεγάλου αριθμού των μελών που περιλαμβάνει. Επιβάλλεται, έτσι, η ανάγκη για την παροχή προστασίας και μιας ολοκληρωμένης κοινωνικής πολιτικής για να αντιμετωπιστούν οι αυξανόμενες ανάγκες της, μιας και η πολύτεκνη οικογένεια παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συχνότητα για εμφάνιση φαινομένων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Τα κράτος έχει λάβει μια σειρά από μέτρα για τη στήριξη των πολύτεκνων οικογενειών.²¹

Ειδικότερα τα μέτρα που προβλέπονται είναι:

- Οικονομικά μέτρα

Η ενίσχυση του εισοδήματος αποτελεί βασική ανάγκη, αφού λόγω των αυξημένων αναγκών το εισόδημα συρρικνώνεται και υποβαθμίζεται το βιοτικό επίπεδο των πολύτεκνων οικογενειών. Ως αντιστάθμισμα για το μεγάλο κόστος ζωής της οικογένειας χορηγούνται τα παρακάτω επιδόματα:

1. Επίδομα και σύνταξη στην πολύτεκνη μητέρα.
2. Χορήγηση επιδόματος για την απόκτηση παιδιών.
3. Καταβολή παιδικών οικογενειακών επιδομάτων από τον Ο.Α.Ε.Δ, από την Αγροτική Τράπεζα και από το Δημόσιο.
4. Οικονομικές ελαφρύνσεις με τη μείωση δικαστικών εξόδων – Ατέλεια ληξιαρχικών πράξεων.
5. Φορολογικές ελαφρύνσεις.

²¹ΠΗΓΗ:Μαργαρίτης Λ.,'Νομοθετική προστασία της πολύτεκνης οικογένειας...',σ.92-97-102-265-294-328-369-370-379-381-408-411.

6. Έκτακτη οικονομική ενίσχυση σε περίπτωση ανάγκης.
7. Ειδικά μειωμένα τιμολόγια ηλεκτρικού ρεύματος, ΕΥΔΑΠ και δημοτικών τελών.

- Κοινωνικά μέτρα.

Οι πολύτεκνοι τυγχάνουν ειδικής αντιμετώπισης από ορισμένες υπηρεσίες και οργανισμούς, αφού προβλέπονται για αυτούς ευνοϊκές διατάξεις, με στόχο την εξυπηρέτησή τους.

1. Μειωμένα εισιτήρια στις συγκοινωνίες και σε διάφορους χώρους οργανισμών.
2. Χορήγηση αδειών ταξί.
3. Παραχώρηση τηλεφωνικής σύνδεσης.
4. Αυτοκίνητα με μειωμένο ειδικό φόρο κατανάλωσης.
5. Διάθεση δελτίων κοινωνικού τουρισμού από τον Οργανισμό Εργατικής Εστίας.
6. Μειωμένη στρατιωτική θητεία.
7. Προτεραιότητα στους βρεφονηπιακούς σταθμούς.
8. Απαγόρευση προσωπικής κράτησης.
9. Δωρεάν διάθεση προϊόντων.

- Μέτρα σχετικά με την εργασία.

Η παρέμβαση στον εργασιακό χώρο είναι αναγκαία, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους πολύτεκνους γονείς να εξασφαλίσουν μια θέση εργασίας για να καλύψουν τις ιδιαίτερα αυξημένες ανάγκες τους. Επιπλέον, είναι απαραίτητη η ύπαρξη νομοθετικών ρυθμίσεων που παρέχουν τη δυνατότητα στους εργαζόμενους γονείς να ασχοληθούν με την ανατροφή των παιδιών τους.

Τα μέτρα που έχουν ληφθεί για αυτό το σκοπό είναι τα παρακάτω:

1. Διορισμός των πολυτέκνων στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.
2. Ειδική ρύθμιση για την πολυθεσία και την πολυαπασχόληση.
3. Τοποθετήσεις, μεταθέσεις, απολύσεις στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.
4. Προστασία της μητρότητας στον εργασιακό χώρο.
5. Καταβολή επιδόματος γάμου.
6. Προτεραιότητα για εξεύρεση εργασίας από τον Ο.Α.Ε.Δ.
7. Συνταξιοδότηση πολύτεκνων μητέρων εργαζομένων στο δημόσιο.

▪ Μέτρα σχετικά με την εκπαίδευση.

Η λήψη νομοθετικών μέτρων, με τα οποία θα παρέχονται διευκολύνσεις σε όσους επιλέγουν να σπουδάσουν σε συνδυασμό με την εξασφάλιση της απασχόλησης αποτελούν τη βάση για τη συγκράτηση του πληθυσμού στον τόπο του.

Κάποια μέτρα που έχουν ληφθεί προς αυτή την κατεύθυνση και αφορούν στις πολύτεκνες οικογένειες είναι τα παρακάτω:

1. Μεταγραφές φοιτητών.
2. Δωρεάν σίτιση και διαμονή στις φοιτητικές εστίες παιδιών πολυτέκνων.
3. Εισαγωγή πολυτέκνων και των παιδιών τους στις Στρατιωτικές Σχολές και τις Σχολές της ΕΛ.ΑΣ.

▪ Μέτρα σχετικά με τη στέγαση.

Η απόκτηση κατοικίας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη δημιουργία νέων οικογενειών και την απόκτηση παιδιών. Οι πολυμελείς οικογένειες όσον αφορά στη στέγασή τους αντιμετωπίζουν δυσκολίες αφενός με

την ανεύρεση κατοικίας, αφού οι ιδιοκτήτες αρνούνται να ενοικιάσουν τα σπίτια τους σε μεγάλες οικογένειες και αφετέρου με την καταβολή του ενοικίου, αφού είναι υποχρεωμένες να ενοικιάζουν μεγαλύτερα σπίτια που κοστίζουν ακριβά.

Για τη λύση του στεγαστικού προβλήματος ιδιαίτερο ρόλο διαδραματίζει ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας.

Συγκεκριμένα προβλέπονται:

1. Παραχώρηση κατοικιών χωρίς κλήρωση.
2. Στεγαστικά προγράμματα Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας.
3. Χορήγηση χαμηλότοκων δανείων.
4. Επιδότηση ενοικίου.

ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΥΝ

Εκτός από τη στήριξη, που παρέχει η πολιτεία στην πολύτεκνη οικογένεια, αρκετοί φορείς και σύλλογοι παρεμβαίνουν για την άμβλυση των προβλημάτων και την προάσπιση των δικαιωμάτων των πολυτέκνων. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι:

□ Η Ανώτατη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων Ελλάδος (Α.Σ.Π.Ε).

Ιδρύθηκε το 1931 και από τότε έχει αναλάβει την εκπροσώπηση των πολυτέκνων, τη μελέτη και την προώθηση των αιτημάτων τους και γενικά την προαγωγή των ηθικών και υλικών συμφερόντων τους. Παράλληλα η Α.Σ.Π.Ε προασπίζεται το θεσμό της οικογένειας και αγωνίζεται για τη διατήρηση των ελληνικών παραδόσεων και την αφύπνιση όλων των δυνάμεων της χώρας για την επίλυση του δημογραφικού προβλήματος.

Οι 190.000 πολύτεκνες οικογένειες εφοδιάζονται ατελώς από την Α.Σ.Π.Ε., δια μέσου των πολυτεκνικών συλλόγων, με τα απαραίτητα βιβλιάρια-ταυτότητες για την πολυτεκνική ιδιότητα. Από την Α.Σ.Π.Ε επίσης, χορηγούνται τα πιστοποιητικά για το επίδομα στην πολύτεκνη μητέρα που θέσπισε η πολιτεία, καθώς και πιστοποιητικά για κάθε νόμιμη χρήση (διορισμούς, στεγαστικά δάνεια, μεταγραφές κλπ). Σημαντικό μέρος των προσπαθειών και δραστηριοτήτων της Α.Σ.Π.Ε αναλύεται στην προώθηση αιτημάτων και επίλυση των παντός είδους προβλημάτων των πολυτέκνων με υπομνήματα προς τη Βουλή, τα Υπουργεία και άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.

Ορισμένα θέματα των αιτημάτων με τη μορφή υπομνήματος προς τα υπουργεία, είναι:

ο **Θέματα του Υπουργείου Παιδείας:**

- α) προσοχή στα Μηχανογραφικά δελτία για την εισαγωγή των υποψηφίων στα Α.Ε.Ι – Τ.Ε.Ι.
- β) Τι ισχύει για τους πολύτεκνους εκπαιδευτικούς.
- γ) Για το θέμα της «τροποποίησης διορισμού Εκπαιδευτικών».
- δ) Για το θέμα του διορισμού των 130 Πολύτεκνων εκπαιδευτικών που είναι εγκλωβισμένοι στον Ενιαίο Πίνακα αναπληρωτών εστάλη το έγγραφο 175/06-05-2003.
- ε) Για το θέμα των «υπεράριθμων πολύτεκνων εκπαιδευτικών».²²

ο **Θέματα Υπουργείου εργασίας:**

- α) Για τις προσλήψεις που πρόκειται να διενεργήσει η Εθνική Τράπεζα.
- β) Για τις προσλήψεις πολυτέκνων με τον Ν.2643/98.
- γ) Για το θέμα των «Δελτίων Κοινωνικού Τουρισμού» της Εργατικής Εστίας.
- δ) Για το θέμα της επιδότησης «ενοικίου» του 2003.
- ε) Για το θέμα των προσλήψεων με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου (8 μηνών) του Ο.Τ.Ε εστάλη το υπ' αριθ.πρωτ.202/04-06-2003 έγγραφο στον Υπουργό Μεταφορών και στον Ο.Τ.Ε.²³

ο **Θέματα Ο.Γ.Α:**

- α) Για τα νέα οικογενειακά επιδόματα του 2003.
- β) Για την παρακράτηση των τελών χαρτοσήμου στα οικογενειακά επιδόματα του Ο.Γ.Α..

²²ΠΗΓΗ:Θεοτοκάτος Β., "Από τις δραστηριότητες της ΑΣΠΕ", περιοδικό "Ο κόσμος των πολυτέκνων", τεύχος 15, σ.60.

²³ΠΗΓΗ:Στο ίδιο, τεύχος 15, σ.61

ο **Θέματα Υπουργείου Γεωργίας:**

α) Για το θέμα με την διανομή παρεμβατικών προϊόντων.

β) Σχετικά με τη διανομή τροφίμων.²⁴

ο **Θέματα Υπουργείου Υγείας:**

Εστάλη η υπ' αριθ. πρωτ.169/21-04-03 επιστολή για το θέμα του «κυκλικού ωραρίου» των πολύτεκνων μητέρων-νοσηλευτριών στα Νοσοκομεία.

Στα Νοσοκομεία υπηρετούν πολύτεκνες μητέρες νοσηλεύτριες, οι οποίες έχουν ανήλικα τέκνα, πλην όμως εργάζονται πολλές φορές με κυκλικό ωράριο (πρωί-απόγευμα-νύχτα) με αποτέλεσμα να δημιουργούνται πλείστα όσα προβλήματα σε βάρος τους λόγω του ωραρίου των παιδιών τους στα σχολεία και της οικονομικής αδυναμίας τους να έχουν κάποιον να φροντίζει τα τέκνα τους²⁵.

Το κοινωνικό έργο της Α.Σ.Π.Ε απορροφά , επίσης , ένα μεγάλο μέρος των δραστηριοτήτων της, καθώς ένας μεγάλος αριθμός οικογενειών έχει ανάγκη από κοινωνική, υλική και νομική ενίσχυση. Ιδιαίτερο είναι το ενδιαφέρον και η φροντίδα της Α.Σ.Π.Ε για τις ανάγκες των πολύτεκνων οικογενειών, των ακριτικών νησιών, των ορεινών και άγονων περιοχών. Διοργανώνει συνέδρια, ημερίδες, σεμινάρια και παρεμβαίνει με προτάσεις, σχέδια νόμων και τροπολογιών για τη διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου , ειδικότερα θέματα κοινωνικής πρόνοιας και στήριξης της πολύτεκνης οικογένειας. Οι

²⁴ΠΗΓΗ:Θεοτοκάτος Β., "Από τις δραστηριότητες της ΑΣΠΕ", περιοδικό "Ο κόσμος των πολυτέκνων", τεύχος 14, σ.22.

²⁵ΠΗΓΗ:Στο ίδιο, τεύχος 15, σ.67.

πολυμελείς οικογένειες όσον αφορά στη στέγασή τους αντιμετωπίζουν δυσκολίες αφενός με δημιουργία νέων οικογενειών και την απόκτηση παιδιών. Συνεργάζεται με διάφορες οργανώσεις, που επιδιώκουν παρόμοιους κοινωνικούς και δημογραφικούς σκοπούς, όπως το Ι.Α.Δ.Η.Π, η Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων και η Π.Ε.ΦΙ.Π.²⁶

□ Η Πανελλήνια Ένωση Φίλων των Πολυτέκνων (Π.Ε.ΦΙ.Π).

Είναι φιλανθρωπικός – κοινωφελής σύλλογος και λειτουργεί ως σταθμός πρώτων βοηθειών απόρων υπερπολυτέκνων, δηλαδή με έξι (6) ανήλικα παιδιά και πάνω, από όλη την Ελλάδα. Συγκεντρώνει δωρεές σε χρήματα ή σε είδη για την ανακούφιση των πολυμελών οικογενειών. Φροντίζει για την επαγγελματική τους αποκατάσταση με τη λειτουργία γραφείου ευρέσεως εργασίας λαμβάνοντας τις ευχαριστίες των υπερπολυτέκνων για τη βοήθειά τους.

Η Π.Ε.ΦΙ.Π έχει καθιερώσει και συνεχίζει να αποστέλλει ένα εόρτιο «Δώρο Τιμής και Αγάπης», σε όλες τις υπερπολύτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες του μητρώου της (30.000 δρχ). Έχει ενισχύσει περίπου 20.000 οικογένειες που σημαίνει 90 εκ δρχ κάθε Πάσχα και άλλα 90 εκ. δρχ κάθε Χριστούγεννα.²⁷

□ Δραστηριότητες των Πολυτεκνικών Συλλόγων.

Οι Σύλλογοι εκδίδουν ψηφίσματα, που προτείνονται μέτρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους, διοργανώνουν εκδηλώσεις για τη βράβευση μαθητών πολύτεκνων οικογενειών που αρίστευσαν, ενημερωτικά

²⁶ΠΗΓΗ:Θεοτοκάτος Β.,"Παρουσίαση της ΑΣΠΕ", περιοδικό "Ο κόσμος των πολυτέκνων", τεύχος 1, σ.26

²⁷ΠΗΓΗ:Π.Ε.ΦΙ.Π, περιοδικό "Πολύτεκνη οικογένεια", Πάτρα 2001, τεύχος 89.

σεμινάρια και γενικά συμβάλλουν στην άμβλυση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι πολύτεκνες οικογένειες.

□ **Το Ίδρυμα Αντιμετώπισης του Δημογραφικού Προβλήματος (Ι.Α.ΔΗ.Π).**

Έχει ως κύριο σκοπό του την ενημέρωση της κοινής γνώμης, αλλά και των ιθυνόντων, για την έκταση, τα αίτια και τις επιπτώσεις του δημογραφικού προβλήματος, με τελικό στόχο την επίλυσή του. Στη συνέχεια συστάθηκε και το σωματείο των φίλων του ιδρύματος (ΦΙΑΔΗΠ), που στεγάζεται με το ΙΑΔΗΠ και αποτελεί τον κοινωνικό φορέα για την υποβοήθηση των εργασιών του ιδρύματος.²⁸

□ **Το τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας της Νομαρχίας.**

Χορηγεί ένα ετήσιο εφάπαξ οικονομικό βοήθημα στην πολύτεκνη οικογένεια, που κατά το νόμο θεωρείται άπορη και αντιμετωπίζει ειδικά προβλήματα ή έκτακτη ανάγκη. Αυτό ορίζεται από την κοινωνική λειτουργό της περιοχής και κυμαίνεται, ανάλογα με τη σοβαρότητα της ανάγκης των πολύτεκνων οικογενειών.

□ **Η Εκκλησία.**

Η Εκκλησία της Ελλάδος παρέχει κάθε μορφής βοήθεια σε Έλληνες γονείς, οικονομικά αδύνατους, με προτεραιότητα σε αυτούς που έχουν τρία

²⁸ΠΗΓΗ:Τζεδάκη Ζ.,“Δραστηριότητες και εκδηλώσεις του ΦΙΑΔΗΠ”, περιοδικό “Δημογραφική Ενημέρωση”, τεύχος 16, Απρ-Ιουν 1993, σ.14.

τουλάχιστον ανήλικα παιδιά και κυρίως :

1. Χορηγεί οικονομική ενίσχυση σε αυτούς για την αντιμετώπιση της στέγασής τους.
2. Παραχωρεί ακίνητά της προς στέγαση των οικογενειών αυτών δωρεάν.
3. Χορηγεί οικονομική ενίσχυση σε αυτούς για την αντιμετώπιση της στέγασής τους.
4. Παραχωρεί ακίνητά της προς στέγαση των οικογενειών αυτών δωρεάν.
5. Προσλαμβάνει κατά απόλυτη προτεραιότητα στις διάφορες υπηρεσίες και τους Οργανισμούς της, τους ανωτέρω γονείς.
6. Παραχωρεί γεωργικές εκτάσεις σε ακτήμονες γονείς από την εκκλησιαστική και μοναστηριακή της περιουσία.²⁹

Παρέχει υλική και ηθική υποστήριξη στις πολύτεκνες οικογένειες. Τα φιλόπρωχα ενοριακά ή μητροπολιτικά ταμεία παρέχουν βοήθεια σε άπορες πολύτεκνες οικογένειες, κυρίως πριν από τις εορτές των Χριστουγέννων και του Πάσχα.³⁰ Επιδίωξη της εκκλησίας είναι να συγκρατήσει και ενισχύσει την ελληνική παραδοσιακή οικογένεια. Οι σχολές γονέων, που λειτουργούν υπό την εποπτεία της εκκλησίας αποτελούν μια ευκαιρία για τη στήριξη του θεσμού της οικογένειας.³¹

Για την προστασία της οικογένειας ιδρύθηκε το Κέντρο Στήριξης της Οικογένειας (ΚΕ.Σ.Ο), το οποίο τελεί υπό την προεδρία του Αρχιεπισκόπου

²⁹ΠΗΓΗ: Πάλλη-Πετραλιά Φ., "Η άτεκνη χώρα", Αθήνα 1994, σ.123.

³⁰ΠΗΓΗ: Βενιέρης Μ.-Τριανταφύλλου Δ., "Τα ισχύοντα δικαιώματα των πολυτέκνων...", σ.50.

³¹ΠΗΓΗ: Παπαθανασόπουλος Ν., "Η στήριξη της παραδοσιακής οικογένειας μέλημα της Αρχιεπισκοπής", περιοδικό Πολύτεκνη οικογένεια, τεύχος 84, Οκτ-Δεκ 1999, σ.9.

Αθηνών. Ασχολείται με την ίδρυση σταθμών οικογενειακής συμβουλευτικής και τμημάτων συμπαράστασης της οικογένειας.

Επίσης, το ίδρυμα μεριμνά υπέρ του αγέννητου παιδιού και κατά των εκτρώσεων, με την προαγωγή του θεσμού των ανάδοχων οικογενειών και της υιοθεσίας και γενικά αξιοποιεί κάθε άλλη δυνατότητα, που αποβλέπει στη στήριξη του θεσμού της ελληνικής οικογένειας.

Έτσι, χορηγεί επίδομα για την απόκτηση τρίτου παιδιού στις μητέρες της Θράκης, ύψους 45.000δρχ, με στόχο την ενίσχυση του ελληνικού πληθυσμού σε αυτή την ευαίσθητη περιοχή της Ελλάδας.³²

Το ενδιαφέρον της και την εκτίμησή της επέδειξε η εκκλησία για τους πολύτεκνους και για το έργο που επιτελεί η Πολυτεχνική Οργάνωση Πατρών και Περιχώρων.

Συγκεκριμένα, το Δ.Σ της Οργάνωσης Πολυτέκνων Πατρών δέχτηκε από τον Μητροπολίτη Αιτωλίας και Ακαρνανίας, επιταγή 50 εκ δρχ, προκειμένου να δοθεί σε 5 κόρες πολυτέκνων ως γαμήλιο βοήθημα, κατά την κρίση του Δ.Σ.³³

Με άλλη δωρεά του ο Μητροπολίτης Αιτωλοακαρνανίας απέστειλε μέσω τραπέζης το ποσό των 500.000 δρχ για βοήθεια των πολυτέκνων.³⁴

Αλλά και το Δ.Σ του κληροδοτήματος Αναγνωστοπούλου απέδωσε γαμήλια βοηθήματα σε δέκα (10) άπορες κόρες πολυτέκνων αξίας 2.052 €.³⁵

Επίσης, σε εκδήλωση ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Πατρών απέδωσε στον Πρόεδρο της Πολυτεχνικής Οργάνωσης Πατρών επιταγή 1 εκ. δρχ, για ενίσχυση της οργάνωσης.³⁶

³² ΠΗΓΗ: Φωτόπουλος Ν., "Ημερίδα για τη μητέρα". Ο κόσμος των πολυτέκνων, τεύχος 3, σ.22.

³³ ΠΗΓΗ: Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "Ο πολύτεκνος", Πάτρα, Απρ-Ιουν 1994, τεύχος 42.

³⁴ ΠΗΓΗ: Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "Ο πολύτεκνος", Πάτρα, Απρ-Ιουν 1997, τεύχος 54.

³⁵ ΠΗΓΗ: Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "Ο πολύτεκνος", Πάτρα, Οκτ-Δεκ 2002, τεύχος 76.

³⁶ ΠΗΓΗ: Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "Ο πολύτεκνος", Πάτρα, Οκτ-Δεκ 1994, τεύχος 44.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ-ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΑΠΟ ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΥΣ ΤΟΥ Ν. ΑΧΑΪΑΣ

Μία σειρά από μεγάλα προβλήματα κάνουν δύσκολη τη ζωή των πολύτεκνων οικογενειών της Πάτρας.

Το πρώτο και σημαντικότερο εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης που επικρατεί στην πόλη. Αφορά την ανεργία, μια σκληρή πραγματικότητα η οποία γίνεται αδυσώπητη για τους πολύτεκνους που συχνά αντιμετωπίζουν άμεσα το πρόβλημα της επιβίωσης. Στην ανεργία έρχεται να προστεθεί η έλλειψη στέγης. Πολλές οικογένειες δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εκείνες που απαιτείται να έχουν, προκειμένου να δανειοδοτηθούν για την αγορά πρώτης κατοικίας. Επιπλέον, έντονο είναι το πρόβλημα και με την ενοικίαση κατοικιών. Πολλές φορές, το ενοίκιο είναι αρκετά υψηλό και οι πολύτεκνες οικογένειες δεν μπορούν να ανταποκριθούν στην καταβολή του. Εκτός από αυτό δεν είναι λίγοι οι ιδιοκτήτες που επιφυλάσσονται να ενοικιάσουν τα σπίτια τους σε οικογένειες πολύτεκνες φοβούμενοι φθορά περιουσιών τους.

Κάθε κυβέρνηση παίρνει μέτρα υπέρ των πολυτέκνων όμως δεν υπάρχει ολοκληρωμένη δημογραφική πολιτική. Τα μέτρα που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους πολύτεκνους αλλά και να ενθαρρύνουν την αύξηση των γεννήσεων είναι η χορήγηση ουσιαστικών επιδομάτων, η παραχώρηση κατοικίας και φορολογικές ελαφρύνσεις.³⁷

Συνέπεια των παραπάνω προβλημάτων είναι η ύπαρξη καταγγελιών και διαμαρτυριών εκ μέρους των πολυτέκνων. Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένα.

³⁷ΠΗΓΗ:Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "Ο πολύτεκνος", Πάτρα, Ιαν-Μαρτ 1995, τεύχος 45.

➤ **Πολύτεκνη μητέρα υποχρεώθηκε σε παραίτηση.**

Σε παραίτηση από την υπηρεσία της υποχρεώθηκε πολύτεκνη μητέρα, προκειμένου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της στα έξι ανήλικα παιδιά της ηλικίας από τριών έως έντεκα ετών.

Η εργαζόμενη στο Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Πατρών (Π.Γ.Ν.Π) ως Νοσηλεύτρια Τ.Ε ζήτησε από την υπηρεσία της να απαλλαγεί από τη νυχτερινή βάρδια. Παρά το γεγονός ότι στο αίτημά της συνηγόρησε και έκανε σχετική παρέμβαση στον τότε πρόεδρο του Δ.Σ του Π.Γ.Ν.Π και η Οργάνωση Πολυτέκνων Πατρών με έγγραφό της, εν τούτοις δεν κατέστη δυνατό να ικανοποιηθεί το αίτημα της εργαζόμενης πολύτεκνης μητέρας.

Έτσι αναγκάστηκε, προκειμένου να ανταποκριθεί προς το καθήκον της μητρότητας να καταθέσει την παραίτησή της.³⁸

➤ **Καταγγελία του Δ.Σ των Πολυτέκνων για το Π.Γ.Ν.Π.**

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Οργάνωσης Πολυτέκνων Πατρών και Περιχώρων κατήγγειλε στους πολύτεκνους της περιοχής και στην κοινή γνώμη, την με καθαρά κομματικά κριτήρια σύνταξη του καταλόγου των προσλήψεων (το έτος 1992) στο Π.Γ.Ν.Π, όταν υπάρχουν πολύτεκνες οικογένειες που μαστίζονται από την πείνα και απολυμένοι από τις βιομηχανίες που κλείνουν η μία μετά την άλλη.

Είναι απαράδεκτος ο εμπαιγμός τόσων νέων ανθρώπων που υποχρεώθηκαν να υποβάλλουν αιτήσεις και να υποστούν την ταλαιπωρία της συνεντεύξεως.

Οι νόμοι 1648/86 και 1735/87 που καθόριζαν το διορισμό πολυτέκνων ενώ δεν έχουν καταργηθεί ρητώς, έχουν καταργηθεί σιωπηρώς.³⁹

³⁸ΠΗΓΗ:Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "Ο πολύτεκνος", Πάτρα, Ιαν-Μαρτ 2003, τεύχος 77.

³⁹ΠΗΓΗ:Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "Ο πολύτεκνος", Πάτρα, Οκτ-Δεκ 1992, τεύχος 36.

➤ **Διαμαρτυρία για μετάθεση πολύτεκνης.**

Σε ανακοίνωση της Οργάνωσης ανέφερε ότι με απόφαση του υποδιοικητή του Ι.Κ.Α έγινε μετάθεση από το υποκατάστημα Ι.Κ.Α Πατρών πολύτεκνης και χήρας υπαλλήλου στην Ιθάκη , της οποίας δύο από τα παιδιά σπουδάζουν σε Πανεπιστήμιο της Γιουγκοσλαβίας.

Η Οργάνωση Πολυτέκνων Πατρών και Περιχώρων, μέλος της οποίας είναι η μετατιθέμενη υπάλληλος του Ι.Κ.Α., διατύπωσε την έντονη διαμαρτυρία της σε τηλεγράφημα το οποίο απέστειλε προς τον Διοικητή του Ι.Κ.Α στην Αθήνα και στους Υπουργούς Προεδρίας της Κυβερνήσεως, Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ανεξάρτητα από το ότι παρόμοιου χαρακτήρα πράξεις δεν συμβάλουν ούτε ενθαρρύνουν την προσπάθεια που καταβάλλεται για τη λύση του δημογραφικού προβλήματος της χώρας μας, η μετάθεση της εν λόγω υπαλλήλου, συντέλεσε στη διάλυση της οικογένειάς της και στην οικονομική εξουθένωσή της⁴⁰

Όμως σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του Ν. 1919/44 «Πολύτεκνοι δεν μετατίθενται παρά μόνον με αίτησή τους».

➤ **Καταγγελία για τους διορισμούς του Ν.1648.**

Στους φορείς της πόλης των Πατρών έγινε καταγγελία για τον ύποπτο και αδιαφανή τρόπο με τον οποίο έκανε τις τοποθετήσεις για εργασία πολύτεκνων και ατόμων με ειδικές ανάγκες του Ν. 1648/86, η Επιτροπή που συνέστησε ο Νομάρχης Αχαΐας.

Η επιτροπή δεν έλαβε υπ' όψιν της ούτε τα κοινωνικά κριτήρια ούτε τη σειρά προτεραιότητας αφού τοποθέτησε για εργασία άτομα από οικογένειες με λιγότερα παιδιά και ακόμη με τρία άγαμα, και αγνόησε άτομα από οικογένειες με ένδεκα και δεκατέσσερα άγαμα παιδιά , που οι αιτήσεις τους εκκρεμούσαν από το έτος 1987 ή είχαν παραπεμφθεί από τη Δευτεροβάθμια Επιτροπή και

⁴⁰ΠΗΓΗ:Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "Ο πολύτεκνος", Πάτρα, Ιουλ-Σεπτ. 1992, τεύχος 35.

είχαν υποβάλλει αίτηση εντός του έτους 1992.⁴¹

Ο νόμος ορίζει ότι η επιτροπή μπορεί να διορίζει παιδιά από οικογένειες με τέσσερα παιδιά , όταν εξαντληθούν οι αιτήσεις ενδιαφερομένων από οικογένειες με πέντε παιδιά και πάνω.

➤ **Διαμαρτυρία της Οργάνωσης για μεταθέσεις πολύτεκνων Αστυνομικών.**

Η Οργάνωση αντέδρασε άμεσα όταν πληροφορήθηκε τις μεταθέσεις πολύτεκνων Αστυνομικών από την πόλη των Πατρών. Απέστειλε προς το αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ τηλεγράφημα διαμαρτυρίας το οποίο κοινοποίησε προς τον Υπουργό Υγείας-Πρόνοιας και προς την Α.Σ.Π.Ε η οποία έκανε παράλληλες ενέργειες με την Οργάνωση. Ζητήθηκε η ανάκληση των μεταθέσεων των μελών, δεδομένου ότι οι αυξημένες οικογενειακές υποχρεώσεις τους, επέβαλαν την παραμονή τους στην πόλη των Πατρών, στον τόπο των συμφερόντων τους.⁴²

➤ **Διαμαρτυρία πολύτεκνου.**

Καταγγέλθηκε από πολύτεκνο η επιτροπή επιλογής εργατών για εξάμηνη απασχόληση στην ΣΤ' Εφορία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων επειδή δεν έλαβε υπόψιν κατά την επιλογή, κοινωνικά κριτήρια.

Στον πίνακα επιτυχόντων δεν συμπεριέλαβαν ούτε τη γυναίκα του, πολύτεκνη με τέσσερα παιδιά και αντί αυτής προσέλαβαν άτομα με ένα, δύο ή και κανένα παιδί⁴³

⁴¹ΠΗΓΗ:Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "Ο πολύτεκνος", Πάτρα, Ιουλ.-Σεπτ. 1993, τεύχος 39.

⁴²ΠΗΓΗ:Στο ίδιο, τεύχος 39.

⁴³ΠΗΓΗ:Στο ίδιο, τεύχος 39.

➤ **Διαμαρτύρονται πολύτεκνοι για τους μεγάλους φόρους.**

Ανάμικτα συναισθήματα θλίψης, απογοήτευσης και αγανάκτησης ένωσαν οι πολύτεκνοι της περιοχής μετά την παραλαβή των εκκαθαριστικών σημειωμάτων για την καταβολή του φόρου εισοδήματος για το έτος 1992 με τα οποία εκλήθησαν να καταβάλλουν σημαντικά ποσά σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.

Πλήττονται ανελέητα οι πολύτεκνες οικογένειες και περισσότερο μάλιστα εκείνες των μη μισθωτών, αφού καμία απολύτως απαλλαγή δεν τους αναγνωρίζεται για όσα παιδιά και αν συντηρούν.

Έτσι ο μη μισθωτός πολύτεκνος πληρώνει τον ίδιο φόρο για το ίδιο εισόδημα που πληρώνει και ο άγαμος χωρίς υποχρεώσεις.

Η εφαρμογή τέτοιων νόμων αποτελεί πράξη εμπαιγμού ανακολουθίας και ασυνέπειας, όταν από τη μία δίνεται το επίδομα στην πολύτεκνη μητέρα και από την άλλη τα ίδια ποσά ή και μεγαλύτερα του επιδόματος εισπράττονται σαν φόροι από τον πολύτεκνο πατέρα.⁴⁴

➤ **Διαμαρτυρία πολυτέκνων για τις κατασχέσεις σπιτιών.**

Η οργάνωση εξέφρασε την οργή και την αγανάκτηση των μελών της για τη συμπεριφορά κάποιων κυρίων να προχωρήσουν μετά την ανεργία των πολυτέκνων και στο ξεσπίτωμά τους, με την διαδικασία των κατασχέσεων των κατοικιών τους και με την χρέωση υπερβολικών τόκων υπερημερίας λόγω της μη πληρωμής των δανείων Ο.Ε.Κ εξαιτίας της ανεργίας και της αδυναμίας να φανούν συνεπείς στις υποχρεώσεις τους. Όταν οι πολυτεκνικές οικογένειες αντιμετωπίζουν πρόβλημα επιβίωσης είναι πολυτέλεια να ζητούν να φανούν συνεπείς στις υποχρεώσεις τους για δόσεις δανείων προς τον Ο.Ε.Κ και την Κτηματική Τράπεζα.⁴⁵

⁴⁴ΠΗΓΗ:Στο ίδιο, τεύχος 39.

⁴⁵ΠΗΓΗ:Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "Ο πολύτεκνος", Πάτρα, Απρ-Ιουν.1993, τεύχος 38.

➤ **Διαμαρτυρία για το ρεύμα.**

Οι πολύτεκνοι της Πάτρας ζήτησαν να υπάρξει ειδικό καθεστώς τιμολόγησης του ηλεκτρικού ρεύματος, όπως τιμολογείται στους εργένηδες ή σε αυτούς που δεν έχουν παιδιά. Διότι αυτοί δεν καταναλώνουν μεγάλη ποσότητα ρεύματος, οπότε πέφτουν στην πρώτη τιμή ανά κιλοβατώρα. Ενώ οι πολύτεκνοι καταναλώνοντας μεγαλύτερες ποσότητες ρεύματος από ανάγκη, τους επιβάλλεται ουσιαστικά «τιμωρία», γιατί επιβαρύνονται με μεγαλύτερο τιμολόγιο.⁴⁶

➤ **Διαμαρτυρία των πολυτέκνων.**

Η εξαγγελία της φορολογικής απαλλαγής των 20.000€ για τις οικογένειες με τρία προστατευόμενα τέκνα, άφησε έξω τις πολύτεκνες οικογένειες με τέσσερα παιδιά και άνω. Η ΑΣΠΕ κατήγγειλε την κυβέρνηση για εμπαιγμό των πολυτέκνων.⁴⁷

➤ **Διαγραφή 26 πολυτέκνων.**

Τη σκανδαλώδη διαγραφή 26 πολυτέκνων από τους πίνακες διοριστέων νοσηλευτών-νοσηλευτριών του Α.Σ.ΕΠ. κατήγγειλε ο πρόεδρος του Κεντρικού Συλλόγου Πολυτέκνων «Οι Άγιοι Πάντες», ενώ το θέμα απασχόλησε και τη Βουλή των Ελλήνων.⁴⁸

➤ **Διαμαρτυρία πολυτέκνης μητέρας.**

Πολύτεκνη διαμαρτυρήθηκε για τη μη επαναχορήγηση του επιδόματος. Τον Δεκέμβριο του 1998 πήρε το τελευταίο της επίδομα πολυτεκνίας, διότι στην ΚΕΠΥΟ είναι υψηλόμισθος συνταξιούχος, αφού μαζί με τον σύζυγό της η δήλωσή της υπερέβη τα 7.5 εκ.δρχ. Το 1999 η Κυβέρνηση ανέβασε το ποσό στα

⁴⁶ΠΗΓΗ:Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "Ο πολύτεκνος", Πάτρα, Ιουλ-Σεπτ.1994, τεύχος 43.

⁴⁷ΠΗΓΗ:Εφημερίδα "Ελεύθερος Τύπος", 09-10-2002.

⁴⁸ΠΗΓΗ:Εφημερίδα "Απογευματινή", 12-03-2002.

10 εκ.δρχ. σαν όριο, τα οποία δεν έφταναν. Παρόλα αυτά ο Ο.Γ.Α δεν της επαναχορήγησε το επίδομα παρόλο που έκανε τη σχετική αίτηση από το Νοέμβριο του 2000.

Σημειώνεται δε ότι από τα τέσσερα (4) παιδιά της μόνο το ένα εργάζεται, το άλλο είναι άνεργο και τα δύο μικρότερα σπουδάζουν.⁴⁹

Πουθενά δεν λήφθηκε υπόψιν ότι είναι πολύτεκνη ούτε σαν προσόν ούτε σαν βοήθημα.

➤ **Διαμαρτυρία για μη καταβολή επιδόματος.**

Η Οργάνωση Πολυτέκνων έγινε δέκτης παραπόνων πολύτεκνων μητέρων για μη καταβολή σε αυτές του επιδόματος και της σύνταξης από τον Ο.Γ.Α, με τη δικαιολογία εκ μέρους της Διοίκησης του Ο.Γ.Α, της μη έγκαιρης διασταύρωσης των φορολογικών δηλώσεων των ενδιαφερομένων.

Η Οργάνωση δε πείστηκε και απέστειλε προς τον Διοικητή του Ο.Γ.Α σχετική επιστολή διαμαρτυρίας, με την οποία ζήτησε την άμεση αποστολή και των υπολοίπων επιταγών στις δικαιούχους.⁵⁰

⁴⁹ΠΗΓΗ:Μαργαρίτης Λ., εφημερίδα "Ο πολύτεκνος", Πάτρα, Απρ-Ιουν.2001, τεύχος 70.

⁵⁰ΠΗΓΗ:Στο ίδιο, τεύχος 70.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Η υλοποίηση των προτάσεων αυτών θα βοηθήσει την ελάφρυνση των βαρών των οικογενειών αφ' ενός και αφ' ετέρου στην δημιουργία οικογενειών, φυσικά πολύτεκνων, που τόσο έχει ανάγκη η χώρα μας με την υπογεννητικότητα που υπάρχει σε αυτή.

- Πρώτα πρώτα πρέπει να υπάρξει ευνοϊκή ρύθμιση για όσους έχουν οφειλές από δάνεια, με χάρισμα τόκων ή και κεφαλαίου, ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών.
- Να υπάρξει αποκατάσταση αγροτών πολυτέκνων και κυρίως αυτών που πρόκειται να εγκατασταθούν σε παραμεθόριες περιοχές.
- Παράλληλα να αυξηθεί το ποσοστό προσλήψεων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα με τον Ν.1648.
- Να αυξηθεί το επίδομα στην πολύτεκνη μητέρα, στα επίπεδα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Να υπάρξει πάγια χρηματοδότηση της Α.Σ.Π.Ε, όπως αυτή της ΓΣΕΕ, προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στο έργο παροχής υπηρεσιών στους πολύτεκνους και να ενισχυθεί στο κοινωνικό της έργο.
- Να ισχύσουν μειωμένα τιμολόγια κατανάλωσης νερού και ηλεκτρικής ενέργειας.
- Να θεσμοθετηθεί συνταξιοδότηση των πολύτεκνων μητέρων με την συμπλήρωση δεκαπενταετίας στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, εφόσον το ζητήσουν.
- Να διατηρείται το μειωμένο ωράριο για τις πολύτεκνες μητέρες, έως ότου φθάσει και το τελευταίο της παιδί στην ηλικία των 16 ετών.

- Να προσαρμοστούν όλα τα υφιστάμενα μέχρι σήμερα νομοθετήματα που αφορούν τους πολύτεκνους, με τις αρχές και μέσα στα πλαίσια που διαγράφουν οι διατάξεις των άρθρων 4 παρ.1 και 21 παρ 2 του Συντάγματος και να κωδικοποιηθούν , ώστε να είναι σε θέση οι πολύτεκνοι να γνωρίζουν λεπτομερειακά τα δικαιώματά τους.⁵¹

⁵¹ΠΗΓΗ:Μαργαρίτης Λ., 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολυτέκνων, "Τα δικαιώματα των οικογενειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση", Ρίο Πάτρα, 02-10-1994, σ.19.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι πολυμελείς οικογένειες δικαιούνται ειδική μέριμνα. Η πολιτεία οφείλει και πρέπει να τις προστατέψει και να τις ενισχύσει. Απαιτείται μία πολιτική με ειδικές ρυθμίσεις, φοροαπαλλαγές και οικονομική ενίσχυση.

Η εφαρμοζόμενη κοινωνική πολιτική για την προστασία και κάλυψη της πολύτεκνης οικογένειας παρουσιάζεται αναποτελεσματική και ανεπαρκής, αφού τα καταβαλλόμενα επιδόματα παιδιών αποδεικνύονται μηδαμινά μπροστά στα πραγματικά έξοδα ανατροφής ενός παιδιού. Η καθιέρωση ορίων εισοδήματος για τη χορήγησή τους αποκλείει από τη διεκδίκηση αυτών πολλές πολύτεκνες οικογένειες.

Λόγω του μεγάλου αριθμού των παιδιών αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες και ιδιαίτερα στον οικονομικό τομέα.

Το γεγονός ότι οι περισσότερες πολύτεκνες οικογένειες είναι αγροτικές έχει ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά την οικονομική κατάσταση των οικογενειών αυτών. Για την κάλυψη των οικονομικών αναγκών της οικογένειας πρέπει να εργάζονται όλα τα μέλη της.

Τα παιδιά αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα προβλήματα από ότι τα παιδιά των μη φτωχών οικογενειών στην επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Οι πολύτεκνες οικογένειες αντιμετωπίζουν την απειλή της φτώχειας και έχουν ιδιαίτερα ανάγκη βοήθειας.

Τα μέτρα που λαμβάνονται κατά καιρούς για τη στήριξη της πολύτεκνης οικογένειας δεν είναι συνολικά αλλά αποσπασματικά και πολλές φορές προεκλογικού χαρακτήρα.

Κυρίως τα μέτρα που έχουν ληφθεί για τη φορολογική απαλλαγή των πολυτέκνων δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικά. Όσον αφορά στη λύση του στεγαστικού προβλήματος, η χορήγηση δανείων για την κατασκευή κατοικίας αποδεικνύεται αναποτελεσματική, αφού η αποπληρωμή τους είναι δύσκολη από τις πολύτεκνες οικογένειες που έχουν να αντιμετωπίσουν το υψηλό κόστος

διαβίωσης της οικογένειάς τους.

Σύμφωνα με τα παραπάνω προκύπτει πως η εφαρμοζόμενη κοινωνική πολιτική δεν επιφέρει θετικά αποτελέσματα στη στήριξη του θεσμού της πολύτεκνης οικογένειας, αφού παρατηρείται μια συνεχιζόμενη μείωση του αριθμού της αντί για αύξησή της. Στην Αχαΐα τα ζευγάρια που αποφασίζουν να κάνουν γάμο συνεχώς μειώνονται. Η μέχρι τώρα παρέμβαση του κράτους είναι ανεπαρκής.

Αυτό που χρειάζεται είναι λήψη αποτελεσματικών μέτρων από την πλευρά της πολιτείας. Επιπλέον χρειάζεται μεγαλύτερη δραστηριοποίηση των σωματείων των πολυτέκνων προκειμένου να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους αλλά και για να έχουν σωστή ενημέρωση. Πολλές πολύτεκνες οικογένειες δεν απολαμβάνουν τις παροχές που δικαιούνται λόγω άγνοιας και ελλιπούς ενημέρωσης.

Πρέπει η πολιτεία να σκύψει το κεφάλι πιο πολύ πάνω στους πολύτεκνους και να προσέξει περισσότερο τα προβλήματά τους και τις ανάγκες τους, αφού η χώρα μας έχει ανάγκη τις πολύτεκνες οικογένειες για να επιζήσει ως έθνος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΒΡΑΝΑΣ Ν., «Για τον πρωθυπουργό...», περιοδικό Πολύτεκνη οικογένεια, Σεπτ.1994, τεύχος 62.
- ΒΕΝΙΕΡΗΣ Μ.-ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Δ., «Τα ισχύοντα δικαιώματα των Πολυτέκνων», Παππός, Τρίκαλα 1998.
- ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΣ Β., Παρουσίαση της Α.Σ.Π.Ε, περιοδικό «Ο κόσμος των πολυτέκνων», τεύχος 1.
- ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΣ Β., Από τις δραστηριότητες της Α.Σ.Π.Ε, περιοδικό «Ο κόσμος των πολυτέκνων», τεύχη 14 & 15.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., «Χωρίς φόβο με...πάθος», Πάτρα 2002.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., «Νομοθετική προστασία της πολύτεκνης οικογένειας» Σίψας, Πάτρα 1998.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολυτέκνων, «Τα δικαιώματα των οικογενειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Ρίο Πάτρα 1994.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., εφημερίδα «Ο πολύτεκνος», Πάτρα Ιουλ.- Σεπτ. 1992, τεύχος 35.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., εφημερίδα «Ο πολύτεκνος», Πάτρα Οκτ.-Δεκ. 1992, τεύχος 36.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., εφημερίδα «Ο πολύτεκνος», Πάτρα Απρ.-Ιουν. 1993, τεύχος 38.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., εφημερίδα «Ο πολύτεκνος», Πάτρα Ιουλ.-Σεπτ.1993, τεύχος 39.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., εφημερίδα «Ο πολύτεκνος», Πάτρα Απρ.-Ιουν. 1994, τεύχος 42.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., εφημερίδα «Ο πολύτεκνος», Πάτρα Ιουλ.-Σεπτ.1994, τεύχος 43.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., εφημερίδα «Ο πολύτεκνος», Πάτρα Οκτ.-Δεκ. 1994, τεύχος 44.

- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., εφημερίδα «Ο πολύτεκνος», Πάτρα Απρ.-Ιουν. 1997, τεύχος 54.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., εφημερίδα «Ο πολύτεκνος», Πάτρα Απρ.-Ιουν. 2001, τεύχος 70.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., εφημερίδα «Ο πολύτεκνος», Πάτρα Οκτ.-Δεκ. 2002, τεύχος 76.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., εφημερίδα «Ο πολύτεκνος», Πάτρα Ιαν.-Μαρτ. 2003, τεύχος 77.
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λ., εφημερίδα «Ο πολύτεκνος», Πάτρα Ιαν.-Μαρτ. 2004, τεύχος 81.
- ΠΑΛΛΗ-ΠΕΤΡΑΛΙΑ Φ., «Η άτεκνη χώρα», Σιδέρης, Αθήνα 1994.
- ΠΑΠΑΗΛΙΑΣ Θ.-ΣΑΠΟΥΝΑΣ Γ., «Καταναλωτικά πρότυπα σύμφωνα με το μέγεθος της οικογένειας και κατά αστικότητα», στο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας, Οικογένεια και Οικογενειακή πολιτική σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο, εκδ.Επτάλοφος, Αθήνα 1994.
- ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Ν., «Η στήριξη της παραδοσιακής οικογένειας μέλημα της Αρχιεπισκοπής», περιοδικό Πολύτεκνη οικογένεια, Οκτ.- Δεκ. 1999 , τεύχος 84.
- ΠΕΦΙΠ, περιοδικό «Πολύτεκνη οικογένεια», Πάτρα 2001, τεύχος 89.
- ΣΟΥΛΗΣ Σ.-ΜΠΑΛΟΥΡΔΟΣ Δ.- ΧΡΥΣΑΚΗΣ Μ., «Σχέση εισοδήματος, εκπαίδευσης και γονιμότητας, Διλήμματα Δημογραφικής Πολιτικής», στο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας, Οικογένεια και οικογενειακή πολιτική σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο, Αθήνα 1994.
- ΤΖΕΔΑΚΗ Ζ., «Δραστηριότητες και εκδηλώσεις στο ΦΙΑΔΗΠ», περιοδικό Δημογραφική ενημέρωση, Απρ.-Ιουν. 1993, τεύχος 16.
- ΤΣΑΚΑΛΙΔΗΣ Γ., 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολυτέκνων, «Οικογένεια και δημογραφικό», Αλεξανδρούπολη 1998.
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ Δ., «Η κοινωνία μας», Gutenberg, Αθήνα 1997.
- ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Ν., «Ημερίδα για τη μητέρα», περιοδικό «Ο κόσμος των

Πολυτέκνων», τεύχος 3.

- ΧΡΥΣΑΚΗΣ Μ., « Κοινωνικός αποκλεισμός και εκπαιδευτικές ανισότητες», στο ΕΚΚΕ, Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα, κυρια θέματα και προσδιορισμός προτεραιοτήτων πολιτικής Αθήνα 1999.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΙΝΤΕΡΝΕΤ

- www.aspe.org.gr/selides/oikogeneies
- www.disability.gr/eidhseis
- www.ika.gr/epidomata
- www.oga.gr/epidomata

